

NATIONAAL KINDERARMOEDEBESTRIJDINGSPLAN

KINDERARMOEDE BESTRIJDEN EN HET WELZIJN VAN KINDEREN BEVORDEREN

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD

1. KINDERARMOEDE IN BELGIE

- 1.1. Situatieschets
- 1.2. De Belgische context: Een gedeelde uitdaging
- 1.3. De Europese context: Europa 2020 Strategie

2. EEN NATIONAAL KINDERARMOEDEBESTRIJDINGSPLAN

- 2.1. Inleiding
- 2.2. Coördinatie
- 2.3. Specifieke aandachtsgroepen
- 2.4. Kinderrechten respecteren

3. HET ACTIEPLAN

- 3.1. Strategische doelstelling 1 : Kinderen kansen geven om op te groeien in families met toegang tot toereikende middelen.
  - 3.1.1. Operationele doelstelling 1: IJveren voor een toereikend inkomen in combinatie met bijkomende inkomenssteun
  - 3.1.2. Operationele doelstelling 2: Ouders ondersteunen om werk en gezinsleven te combineren
- 3.2. Strategische doelstelling 2 : Families toegang verlenen tot kwaliteitsvolle diensten en kansen.
  - 3.2.1. Operationele doelstelling 1: Specifieke aandacht voor de vroege kinderjaren stimuleren
  - 3.2.2. Operationele doelstelling 2: Een geïntegreerd dienstenaanbod waarin de noden van het kind centraal staan bevorderen
- 3.3. Strategische doelstelling 3 : Participatie van kinderen bevorderen in sociale, maatschappelijke, vrijetijds- en sportactiviteiten en het recht van kinderen om gehoord te worden stimuleren.
  - 3.3.1. Operationele doelstelling 1: Actieve participatie van kinderen bevorderen
  - 3.3.2. Operationele doelstelling 2: De deelname van kinderen in sociale, vrijetijds-, culturele, sport en maatschappelijke activiteiten mogelijk maken en bevorderen

3.4. Strategische doelstelling 4 : Horizontale en verticale partnerschappen afsluiten tussen verschillende beleidsdomeinen en verschillende bestuursniveaus.

4. MONITORING EN OPVOLGING

4.1. Het scorebord; multi -dimensionaliteit van kinderarmoede opvolgen.

4.2. De beleidsmonitor; concrete acties opvolgen

5. REFERENTIES

6. BIJLAGEN

7. LIJST VAN AFKORTINGEN

VOORWOORD

Beste lezer,

In België leeft vandaag bijna één kind op vijf in armoede, of met het risico in armoede terecht te komen. Dit cijfer is onaanvaardbaar en vormt een probleem voor de toekomst van onze samenleving.

We moeten dus meer dan ooit inzetten op de armoedebestrijding, vooral wat ouders en kinderen betreft. Kinderen hebben onze toekomst in handen.

Vanuit mijn coördinerende bevoegdheid heb ik daarom samen met mijn collega's uit de federale, en uit de Gemeenschaps- en Gewestregeringen dit actieplan op punt gesteld. Het gaat om een reeks acties die gericht zijn op kinderen, op hun moeders en hun vaders. Acties die bijvoorbeeld tot doel hebben ouders te ondersteunen bij het combineren van gezinsleven en werk. In dat opzicht is dit actieplan een aanvulling op het federaal plan armoedebestrijding, dat de vele gezichten van armoede wil aanpakken.

Samen met mijn collega's engageer ik mij om via dit nationaal plan kinderarmoedebestrijding het leven van families in armoede, beter te maken.

Het is de eerste keer dat in ons land, over de grenzen van Gemeenschappen en Gewesten heen, een plan specifiek om de armoede bij kinderen aan te pakken, is opgesteld. Ik wil dan ook mijn oprechte dank uitspreken aan mijn collega's uit de diverse regeringen voor hun constructieve bijdrage. Speciale dank gaat ook naar de organisaties die hun expertise ter beschikking stelden bij de opmaak van het plan.

En nu aan het werk! Iedere minister en staatssecretaris heeft de verantwoordelijkheid om zijn of haar acties uit het plan uit te voeren. Alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat de situatie van kinderen die in armoede leven verbetert, en voorkomen dat nog meer kinderen in armoede terecht komen.

Ten slotte richt ik me tot de kinderen en jongeren zelf: ik wil dit plan in meer leesbare en aantrekkelijke vorm gieten, aan jullie gericht. Daarnaast doe ik een warme oproep om met mij in gesprek te gaan. Als jullie nog ideeën hebben, of voorstellen, laat me het dan weten via jongereninspraak@mi-is.be

1. KINDERARMOEDE IN BELGIE

1.1. Situatieschets.

Armoede treft kinderen in België hard en de situatie wordt er niet beter op. Kinderen hebben, in vergelijking met de rest van de Belgische bevolking, een verhoogd armoederisico. Het armoederisico bij kinderen tussen 0 en 17 jaar bedraagt 18,7% (EU-SILC 2011). Voor de hele Belgische bevolking is dit 15,3%.

Het aantal kinderen met een armoederisico neemt toe. Zo bedroeg het armoederisico bij kinderen in 2008 nog 17,2%. Er vond dus een stijging met 1,5 procentpunt plaats. Dit komt neer op een verhoging met 38.000 kinderen (386.000 ten opzichte van 424.000).

Het risico op armoede ligt in België, in vergelijking met de rest van Europa, gevoelig hoger bij jonge kinderen (0 – 5 jaar). België staat op plaats 5 binnen de EU-27. Daarnaast beïnvloeden verschillende factoren het armoederisico bij kinderen. De belangrijkste beïnvloedende factoren zijn: de samenstelling van het gezin, de arbeidsparticipatie van de ouders en het feit of kinderen al dan niet een migrantenachtergrond hebben.

- 35,3% van de eenoudergezinnen worden met het armoederisico geconfronteerd.
- Van de personen jonger dan 18 jaar die in een gezin leven waar er niet (of weinig) gewerkt wordt leven 76,1% onder de armoedegrens.
- Voor de totale populatie bedraagt het armoederisicocijfer 56,9% bij niet EU-27-burgers.

Deze indicatoren meten enkel de “monetaire” armoede, waarbij uitsluitend het inkomensniveau van een individu of van een gezin in aanmerking wordt genomen om te bepalen of deze laatste in armoede leeft. Maar armoede gaat om meer dan een gebrek aan inkomen. Ook met uitsluiting op het gebied van huisvesting, onderwijs, participatie, gezondheid, ... moet rekening gehouden worden. Voor kinderen uit huishoudens die onder de armoededrempel leven, is het bijvoorbeeld niet altijd mogelijk om op regelmatige basis deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten buiten het gezin, deze kinderen hebben vaak geen plaats buitenshuis om in alle veiligheid te spelen, zij hebben niet altijd een geschikte plaats om te studeren, het ontbreekt hen vaak aan nieuwe kleren enz.

In de ‘Child Poverty Explainer’¹ van EAPN en Eurochild wordt kinderarmoede als volgt gedefinieerd: "Een kind leeft in een toestand van armoede wanneer het inkomen en de bestaansmiddelen die beschikbaar zijn voor zijn/haar opvoeding onvoldoende zijn in die mate dat het geen levensniveau kan hebben dat als aanvaardbaar wordt beschouwd in de maatschappij waarin het leeft en dat volstaat om zijn/haar emotioneel en fysiek welzijn of zijn/haar ontwikkeling te waarborgen. Omwille van de armoede kan het zijn dat dit kind en zijn/haar familie op talrijke manieren achtergesteld zijn: laag inkomen, ongezonde huisvesting en omgeving, onaangepaste gezondheidszorg; dit kind wordt vaak uitgesloten van sociale, sportieve, recreatieve en culturele activiteiten die de norm zijn bij de

---

¹ http://www.eapn.eu/images/stories/docs/eapn-books/2013_Child_poverty_FR_web.pdf

andere kinderen. Zijn/haar toegang tot de fundamentele rechten kan beperkt zijn, hij/zij kan discriminaties en stigmatiseringen ervaren en zijn/haar stem kan niet worden gehoord."

Kinderarmoede heeft met andere woorden vele gezichten. De AROPE indicator onderstreept dit multi-dimensioneel karakter. In 2011 werd 23,3 % van de kinderen in België geconfronteerd met een risico op armoede en / of sociale uitsluiting (AROEPE). Hiermee bedoelen we dat deze kinderen geconfronteerd worden met een armoederisico (AROP) en / of met ernstige materiële deprivatie (SMD) kampen en / of deel uitmaken van een huishouden waar de werkintensiteit bijzonder laag (LWI) is.

De AROPE-indicator en haar sub-indicatoren voor België en de leeftijdscategorie tot 18 jaar.

		2008	2009	2010	2011
AROEPE	België	23,5	23,1	23,4	24,1
	Min 18	21,3	20,5	23,2	23,3
		2008	2009	2010	2011
AROP	België	14,7	14,6	14,6	15,3
	Min 18	17,2	16,6	18,3	18,7
		2008	2009	2010	2011
SMD	België	5,6	5,2	5,9	5,7
	Min 18	7,3	6,5	7,7	8,2
		2008	2009	2010	2011
LWI	België	11,7	12,3	12,6	13,7
	Min 18	8,9	11,9	12,9	13,9

1.2. De Belgische context: Een gedeelde uitdaging.

Vandaag staat de strijd tegen de kinderarmoede in de beleidsagenda van alle beleidsniveaus. Het federaal regeerakkoord stelt dat de regering in overleg met de deelstaten een realistisch plan zal opzetten om de kinderarmoede uit te roeien en er in het armoedebeleid voorrang zal gegeven worden aan kinderen die in armoede leven. Bovendien is het terugdringen van armoede bij kinderen één van de strategische doelstellingen uit het tweede federaal plan. Vlaanderen heeft haar Vlaams actieprogramma kinderarmoede, het Waals Gewest en de Federatie Wallonië – Brussel stelden een kinderrechtenplan op, het Brussels actieplan armoedebestrijding – Brussels armoederapport 2012 focust op jongeren in transitie... volwassenen in wording, en ook in de Duitstalige Gemeenschap is armoede bij kinderen een transversaal aandachtspunt.

Maar armoede, en hier in het bijzonder kinderarmoede, kan in haar multi-dimensionaliteit enkel bestreden worden wanneer een multi-level governance uitgebouwd wordt. Enkel door samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus kan de situatie van de mensen in de armoede vooruit geholpen worden. Dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan wil hieraan tegemoet komen. Het plan is gestoeld op alle beleidsniveaus, wat nodig is om de kinderarmoede te bestrijden. Met dit

plan streven alle beleidsverantwoordelijken naar een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak om de noden van de kinderen te beantwoorden. Door samenwerking wil dit plan het bestaande beleid versterken.

1.3. De Europese context: Europa 2020 Strategie.

Met het Verdrag van Lissabon verbond de Europese Unie er zich toe te strijden tegen sociale uitsluiting en discriminatie, om solidariteit tussen generaties te bevorderen en om de rechten van de kinderen te beschermen.

In 2010 zag de Europa 2020-strategie van de Europese Commissie het levenslicht. Met deze strategie wil de Europese Unie de komende 10 jaar werk maken van een slimme, duurzame en inclusieve groei. Vijf doelstellingen werden geformuleerd: voor werk, onderzoek en ontwikkeling, onderwijs, klimaatverandering en energie en tot slot armoede en sociale uitsluiting. Voor de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting werd als doelstelling gesteld om tegen 2020 ten minste 20 miljoen Europeanen uit de armoede te halen. Het Europees platform voor de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting werkte enkele maatregelen uit om deze EU-doelstelling rond armoede en sociale uitsluiting te halen. De strijd tegen de kinderarmoede staat hierbij centraal. Ook heeft de Europa 2020 Strategie een specifieke aandacht voor de jeugd en werd een pakket van maatregelen rond onderwijs en tewerkstelling van jongeren uitgewerkt: namelijk 'Jeugd in Beweging'. Als onderwijsdoelstelling wordt onder meer gesteld dat het percentage van vroegtijdige schoolverlaters tot onder de 10% teruggebracht moet worden.

Elke lidstaat moet jaarlijks aan de Europese Unie aantonen hoe zij de Europese doelstellingen naar het nationale niveau vertaalt. De lidstaten rapporteren hierover in hun Nationaal hervormingsprogramma (NHP). In het Belgisch nationaal hervormingsprogramma wordt de strijd tegen kinderarmoede als prioriteit naar voor geschoven.

Ook in 2013 staat kinderarmoede hoog op de Europese beleidsagenda. De EPSCO-Raad stelde, onder impuls van het Belgisch voorzitterschap van 2010, in oktober 2012 dat de strijd tegen de kinderarmoede en het promoten van het welzijn van kinderen een sleutelement is binnen de sociale dimensie van de Europa 2020 Strategie. Het Sociaal Beschermingscomité identificeerde in haar jaarverslag 2012 de toename van het aantal kinderen in armoede of sociale uitsluiting als een op te volgen trend. Vervolgens publiceerde de Europese Commissie, op 20 februari 2013, de Europese aanbeveling "Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van ongelijkheid doorbreken". Deze aanbeveling houdt een pleidooi voor een geïntegreerde aanpak van kindvriendelijke sociale investeringen in alle lidstaten van de Europese Unie. Ook de Europese Commissie pleit in haar aanbeveling, die ze publiceerde in haar sociaal investeringspakket, voor de zogenaamde 3-pijler aanpak (deze 3 prioritaire actiedomeinen zijn: toegang tot voldoende middelen, toegang tot diensten en opportuniteiten en actieve participatie). Met dit sociaal investeringspakket vraagt de Europese Commissie aan de lidstaten om de klemtoon te leggen op sociale investeringen en geeft zij terzelfdertijd richtlijnen voor een efficiënter sociaal beleid.

Om een coherentie met de Europese context na te streven, vormen de drie actiedomeinen (toegang tot voldoende middelen, toegang tot diensten en kansen en actieve participatie) de strategische doelstellingen ("pijlers") van dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan.

2. EEN NATIONAAL KINDERARMOEDEBESTRIJDINGSPLAN

2.1 Inleiding.

Kinderen zijn onze toekomst. Toch leven heel wat kinderen, ook in België, in armoede of worden zij geconfronteerd met sociale uitsluiting. Dit heeft nadelige gevolgen voor hun welzijn en hun ontwikkeling. Deze impact heeft gevolgen op lange termijn. Ieder heeft het recht om een menswaardig leven te leiden. Dit geldt ook voor kinderen! Willen we de vicieuze cirkel van de armoede doorbreken, dan moeten we kinderen kansen geven. Investeren in kinderen is investeren in de toekomst en noodzakelijk voor het doorbreken van generatiearmoede.

In 2010 spraken de Europese staats- en regeringsleiders af om tegen 2020 minstens 20 miljoen personen uit de armoede of sociale uitsluiting te halen.

Op Belgisch niveau werd er in het Nationaal Hervormingsprogramma van 2011 bepaald dat België een proportioneel evenredig aantal (wat een reductie met 17% betekent) diende te bereiken tegen 2020. Concreet betekent dit dat er zich minstens 380.000 personen minder in armoede of sociale uitsluiting moeten bevinden tegen 2020.

Het kinderarmoedebestrijdingsplan wil bijdragen tot het behalen van deze globale armoededoelstelling. Zouden we tegen 2020 het aantal kinderen in armoede of sociale uitsluiting met een zelfde ambitieniveau (17% dus) willen verminderen, dan zou dat betekenen dat op basis van de AROPE indicator minstens 82.000 kinderen uit de armoede of de sociale uitsluiting geholpen moeten worden.

2.2 Coördinatie

Op voorstel van de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding gaf de Interministeriële Conferentie Integratie in de Samenleving een mandaat aan diens werkgroep armoede om een nationaal kinderarmoedeplan op te stellen.

Deze werkgroep wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding en verenigt de vertegenwoordigers van de

federale, gewest- en gemeenschapsministers bevoegd voor armoedebestrijding en sociaal beleid, en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting².

Voor het opstellen van het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan gingen de bevoegde beleidsverantwoordelijken de dialoog met de betrokken actoren aan. Vertegenwoordigers van UNICEF, de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind, het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding, de Gezinsbond, de Ligue des Familles, Kind & Gezin, Office de la Naissance en de l'Enfance, de koepels van de OCMW's, de voorzitter van het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 en de voorzitter van de Sociale OMC werkgroep indicatoren – Europa 2020 werden uitgenodigd voor een bijeenkomst van de werkgroep over het plan. Een ruimere stakeholderconsultatie vond plaats tijdens de Open Platformdag van 28 maart 2013, georganiseerd door het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020³.

2.3. Specifieke aandachtsgroepen.

Het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan heeft kinderen tussen 0 en 18 jaar als doelgroep. Dit plan wil verder specifieke aandacht hebben voor:

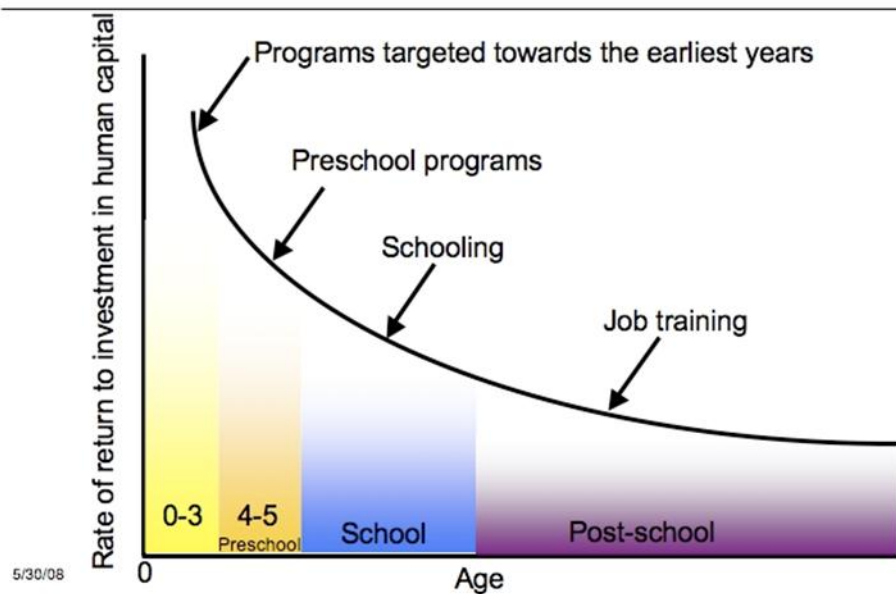
- Kinderen die in extreme armoede leven.

- de vroege kinderjaren (van 0 tot 3 jaar), de prenatale fase inclusief. Deze periode is cruciaal om de intergenerationele cirkel van de armoede te doorbreken. Wanneer armoede diep en aanhoudend is tijdens de eerste levensjaren is de negatieve impact op de toekomst ernstig (De Boyser, 2010). Volgens de Nobelprijswinnaar economie James Heckman leveren gezinsondersteunende programma's voor ouders en kinderen die kampen met armoede en sociale uitsluiting in de vroege kinderjaren de maatschappij de grootste return on investment op (Carneiro & Heckman, 2003).

---

² Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is een permanente plaats van diepgaande dialoog tussen de actoren die betrokken zijn in de strijd tegen armoede. Een samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de gewesten en gemeenschappen (B.S. van 16 december 1998 en van 10 juli 1999) omschrijft zijn wettelijke opdrachten: evalueren van de effectiviteit van de fundamentele rechten van mensen die in armoede leven en formuleren van aanbevelingen om de voorwaarden voor de uitoefening van deze rechten te herstellen ; in functie daarvan, garanderen van de participatie van mensen in armoede en hun verenigen aan de uitwisselingen..

³ Het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 is het centraal overlegorgaan dat het Europese en Belgische beleid inzake de strijd tegen de armoede en sociale uitsluiting voorbereidt en opvolgt in het kader van de opmaak en opvolging van het NHP en de versterkte OMC (luik sociale inclusie). Het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 verzamelt – vier maal per jaar – de verenigingen waar armen het woord nemen, het sociale middenveld (waaronder de sociale partners), de academische wereld, de administraties en beleidsverantwoordelijken bevoegd voor het armoedebestrijdingsbeleid in de Gemeenschappen en Gewesten en de federale overheid en vertegenwoordigers van lokale besturen

Figure 9: Rates of Return to Human Capital Investment at Different Ages: Return to an Extra Dollar at Various Ages

Bron : James Heckman, 2008.

- adolescenten. Kinderen, de ouders van morgen, groeien op. De transitieperiode naar jongvolwassenheid is een zeer belangrijke fase. Adolescenten worden met nieuwe uitdagingen / problemen geconfronteerd. Ook adolescenten moeten kansen krijgen en actief kunnen participeren in de maatschappij. Dit plan wil specifieke aandacht hebben voor adolescenten die binnen de doelgroep van dit plan vallen, met name adolescenten tot 18 jaar.

2.4. Kinderrechten respecteren.

Dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan ziet kinderen als volwaardige burgers. Kinderen hebben het recht om hun mening te geven over zaken die hen aangaan. We moeten naar de standpunten van de kinderen luisteren en met deze rekening houden. Vanuit deze kinderrechtenbenadering wil dit plan niet enkel de armoede bij kinderen bestrijden maar tezelfdertijd kinderarmoede preventief aanpakken en het welzijn van kinderen bevorderen.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Kind steunt op 4 basisprincipes: non-discriminatie, het belang van het kind, het recht op leven en ontwikkeling en het recht op participatie. Periodiek richt het Comité voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties aanbevelingen aan België. Deze hebben betrekking op de uitvoering van bovenvermeld verdrag. De laatste aanbevelingen dateren van 2010. Zij vroegen onder meer aandacht voor de bestrijding van de kinderarmoede, de participatie van de kinderen en wezen op een gebrekkige coördinatie in ons land. Aan de hand van concrete acties wil dit plan deze aanbevelingen waar mogelijk beantwoorden.

Dit kinderarmoedebestrijdingsplan ziet de strijd tegen de kinderarmoede en het promoten van het welzijn van kinderen als complementair met de strijd tegen de armoede van families. Dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan moet immers ook leiden tot een betere situatie voor de gezinnen. Een kinderrechtenbenadering erkent de primaire verantwoordelijkheid van de ouders voor de opvoeding van hun kinderen. Gezinnen moet de nodige ondersteuning geboden worden opdat zij deze verantwoordelijkheid volledig zouden kunnen dragen. Een kinderrechtenbenadering ondersteunt met andere woorden het gezinsleven vanuit een participatieve benadering.

3. HET ACTIEPLAN

In dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan ontwikkelt elke bevoegde overheid naar gelang haar bevoegdheden concrete acties. Dit actieplan wil echter verder gaan dan een opsomming van acties en wil door samenwerking het bestaande beleid versterken. In dit plan worden gemeenschappelijk doelstellingen geformuleerd. Met dit actieplan willen de Belgische beleidsverantwoordelijken de Europese Aanbeveling ‘Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van ongelijkheid doorbreken’ (C(2013)778) opvolgen.

Concreet, en naar analogie met de Europese aanbeveling ‘Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van ongelijkheid doorbreken’, wordt dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan opgebouwd rond drie beleidsdomeinen die fundamenteel zijn willen we kinderarmoede bestrijden en het welzijn van de kinderen bevorderen. Deze beleidsdomeinen vormen de strategische doelstellingen van dit plan, de zogenaamde pijlers. Zij worden via verschillende operationele doelstellingen met daaraan verbonden concrete acties nagestreefd. Deze drie beleidsdomeinen zijn :

1. toegang tot toereikende middelen
2. toegang tot kwaliteitsvolle diensten en kansen
3. participatie van kinderen

Echter, willen w

e de drie voormelde strategische doelstellingen realiseren dan is coördinatie en dialoog tussen alle sleutelactoren absoluut noodzakelijk. Daarom formuleert dit actieplan een vierde strategische doelstelling, namelijk : horizontale en verticale partnerschappen afsluiten tussen verschillende beleidsdomeinen en verschillende bestuursniveaus.

Dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan moet concreet gelezen worden als een thematisch deelplan van een inclusief armoedebeleid. De opgenomen acties hebben allen betrekking op de periode 2013 – 2014, overeenkomstig de legislaturen van de betrokken regeringen.

3.1. Strategische doelstelling 1 : Kinderen kansen geven om op te groeien in families met toegang tot toereikende middelen.

3.1.1. Operationele doelstelling 1: IJveren voor een toereikend inkomen in combinatie met bijkomende inkomenssteun

Armoede gaat om meer dan alleen een gebrek aan voldoende inkomen. Maar een inkomen dat het mogelijk maakt om menswaardig te leven is wel essentieel om armoede te bestrijden. Toegang tot kwaliteitsvol werk is nog steeds één van de beste manieren om uit de armoede te geraken. Zo bevinden kinderen die in een gezin leven waar er niet of weinig gewerkt wordt, zich in een zeer preciaire situatie. Meer dan drie kwart onder hen leeft onder de armoedegrens. Het begeleiden van mensen die ver afstaan van de arbeidsmarkt is dan ook een belangrijke uitdaging.

Dit actieplan erkent de noodzaak om de toegang tot de arbeidsmarkt te verbeteren door sociale en professionele activering. Dit actieplan heeft echter niet tot doel het beleid ter zake op te sommen en verwijst hiervoor naar het Nationaal Hervormingsprogramma 2013.

Bijkomend dient opgemerkt dat toereikende inkomenssteun voor families met kinderen eveneens heel belangrijk is in de strijd tegen de kinderarmoede.

Actie 1: FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal de voorwaarden voor het verkrijgen van een leefloon voor - 18 jarigen beter communiceren en zal ook de OCMW's vragen deze maatregel bij haar cliënten beter en proactief bekend te maken.

Om aanspraak te kunnen maken op het recht op maatschappelijke integratie moet de steunaanvrager in principe meerderjarig zijn. Pas vanaf de leeftijd van 18 jaar (uitgezonderd minderjarigen die ontvoegd zijn door huwelijk, één of meerdere kinderen ten laste hebben of die zwanger zijn) kunnen er rechten worden geopend en is dus een effectieve aanvraag mogelijk. OCMW's kunnen eventueel wel al een aanvraagdossier inzake leefloon voorbereiden en dit in het kader van een individuele maatschappelijke hulpverlening waarvoor er geen meerderjarigheidsvoorwaarde is gesteld. Op deze wijze kan het OCMW reeds een dossier aanleggen en kunnen de nodige voorbereidingen worden getroffen teneinde op de dag van de meerderjarigheid van de betrokken persoon reeds een afgewerkt dossier te hebben en zijn rechten te laten gelden. Deze proactieve werkwijze moet leiden tot een lagere non-take up.

De POD Maatschappelijke Integratie zal in de periode 2013 tot 2015 verschillende brochures verspreiden naar het grote publiek om hen te informeren over de rechten waarop ze een beroep kunnen doen. Dit is gebaseerd op de vaststelling dat er nog steeds een grote groep mensen zijn binnen onze samenleving die (nog) niet de rechten uitputten waar ze in principe aanspraak op kunnen maken.

De OCMW's worden bovendien een handig instrument aangereikt dat zij kunnen gebruiken naar de personen die bij hen aankloppen voor steun of voor het voeren van een pro actief beleid.

Actie 2 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal onderzoeken of een nieuwe categorie van co-ouderschap kan toegevoegd worden aan de leefloonwet. Dit om een structurele oplossing te bieden om te beantwoorden aan de specifieke aandacht voor kinderen die in armoede leven met een ouder die co-ouderschap geniet in de zin van de wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake huisvesting van het kind (B.S. van 4.9.2006)

Een ouder die een kind huisvest in het kader van een co-ouderschap heeft immers permanente lasten, zelfs wanneer het kind afwezig is, vooral wat de huisvestingskosten betreft. Er moet dus een voldoende hoog inkomen worden toegekend aan de ouder, zodat het kind in een meer aangepast kader kan leven. Daarom zal onderzocht worden om de definitie aan te passen van de categorie van personen die leven met een gezin ten laste, zoals bepaald in artikel 14, § 1, 3°, van de wet van 26.5.2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Actie 3 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal binnen het federaal Operationeel Programma voor het Europees Sociaal Fonds, programmatieperiode 2014 - 2020 ruimte voorzien voor de OCMW's om innovatieve acties op te zetten met betrekking tot sociale activering voor OCMW gerechtigden en hun kinderen.

Het federaal Operationeel Programma ESF voor de programmaperiode 2014 – 2020 zal, in lijn met de armoedetarget uit de Europa 2020 strategie, inzetten op het multidimensionale aspect van armoede en sociale uitsluiting. In dit kader zullen de OCMW's acties kunnen opzetten, ook voor jongeren en kinderen van OCMW gerechtigden. Deze acties moeten de sociale inclusie van de doelgroep bevorderen en op die manier de kloof met de arbeidsmarkt te verkleinen.

Actie 4 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Sociale Zaken, Gezinnen en Personen met een handicap en de Eerste Minister zullen ervoor ijveren het recht op kinderbijslag vast te leggen in de Grondwet.

Actie 5 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Sociale Zaken, Gezinnen en Personen met een handicap zal de nodige stappen nemen zodat het verschil inzake kinderbijslag tussen loontrekkenden en zelfstandigen zal worden weggewerkt voorafgaand aan de overdracht naar de Gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie op het grondgebied van de Brusselse Regio.

Toereikende inkomenssteun voor families met kinderen is zeer belangrijk in de strijd tegen de armoede. Daarom voorziet dit plan in verschillende acties die verband houden met het systeem van de kinderbijslag.

Actie 6 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Gezinnen en de Minister van Justitie verbinden zich er toe om een methode in te voeren voor de objectieve berekening van het onderhoudsgeld voor kinderen. Een commissie voor onderhoudsbijdragen voorzien in de wet van 19 maart 2010 zal opgericht worden. De samenstelling en werking van de commissie wordt bij Koninklijk Besluit vastgelegd.

Eenoudergezinnen worden meer geconfronteerd met het armoederisico dan gezinnen met meerdere inkomens. Het betalen van onderhoudsgeld door de ex-partner kan een belangrijke factor zijn opdat kinderen de kans zouden krijgen om op te groeien in gezinnen met toegang tot toereikende middelen.

Actie 7 : VLAANDEREN :

De Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel zal, in het stelsel van de studiefinanciering, tegen 2014, zorgen voor een automatische toekenning alsook een bijkomende verhoging van de schooltoelagen. Daarnaast wordt de betaalbaarheid van het onderwijs ook gegarandeerd via een betere communicatie van de bestaande en nieuwe maatregelen.

Voor kansarme ouders kan het financiële aspect een drempel vormen om hun kind naar school te laten gaan. Door de maximumfactuur in het kleuteronderwijs en de schooltoelage zijn de financiële lasten voor ouders reeds verminderd. Ouders zijn hier misschien niet altijd van op de hoogte. Daarnaast wordt er ook gewerkt aan de financiële toegankelijkheid van het secundair onderwijs in het verlengde van de MAF in het basisonderwijs.

Voor kansarme ouders kan het financiële aspect een drempel vormen om hun kind naar school te laten gaan. Door de maximumfactuur in het kleuteronderwijs en de schooltoelage zijn de financiële lasten voor ouders reeds verminderd. Ouders zijn hier misschien niet altijd van op de hoogte. Daarom worden een aantal maatregelen genomen:

- In de communicatie naar kansarme ouders wordt het aspect van de betaalbaarheid van het kleuteronderwijs meegenomen.
- In het stelsel van de studiefinanciering wordt tegen 2014 gezorgd voor een automatische toekenning alsook een bijkomende verhoging van de schooltoelagen.
- Chronisch zieke kleuters die onvoldoende aanwezig zijn geweest tijdens het schooljaar verliezen hun schooltoelage niet (mits voorlegging van een standaardattest, ondertekend door een arts, paramedicus of houder van een diploma kinesithérapie).
- De implementatie van de maximumfactuur en de dubbele maximumfactuur wordt geëvalueerd. Daarbij gebeurt ook een bevraging door ouderkoepels bij ouders over de maximumfactuur en het dossier kostenbeheersing secundair onderwijs (1e trimester 2011-2012).
- Er wordt nagegaan hoe op onbetaalde facturen in scholen wordt gereageerd en hoe ouders en scholen daarmee omgaan.
- De nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs en de maximumfacturen in het basisonderwijs worden geëvalueerd.

Actie 8 : VLAANDEREN :

De Minister van Mobiliteit en Openbare Werken zet in op een betere communicatie rond het bestaande kortingssysteem van de Lijn en onderzoekt daarnaast hoe de toekenning van dit kortingssysteem geautomatiseerd kan worden.

Met betrekking tot het gebruik van het openbaar vervoer van De Lijn reizen kinderen van min 6 reizen gratis, kinderen tot 12 jaar uit grote gezinnen genieten een gratis buzzy-pass. De overige 6 tot 12-jarigen kunnen net als hun ouders een WIGW-Omnio-abonnement aankopen. Daarbovenop reizen alle kinderen van 6 tot 11 in gezelschap van een abonnee van 12 jaar of ouder eveneens gratis (met een maximum van vier kinderen per abonnee). Kinderen kunnen dus gratis gebruik maken van het openbaar vervoer maar gezinnen in armoede zijn hier niet altijd van op de hoogte. Het is daarom belangrijk om in te zetten op een betere informatieverbreiding en het leren gebruik maken van het openbaar vervoer. Daarnaast zou een automatische toekenning van de kortingen ook een significante verbetering teweeg te brengen. Op deze manier worden alle cognitieve drempels uit de weg geholpen en kunnen gezinnen daadwerkelijk gebruik maken van de kortingen waar ze recht op hebben.

Actie 9 : WALLONIE :

De vicepresident en minister van Duurzame Ontwikkeling, Ambtenarenzaken, Energie, Huisvesting en Onderzoek wil een verhuis- en huurtoelage toekennen aan ontvoogde minderjarigen.

Actie 10 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIË :

De vicepresident en minister van Duurzame Ontwikkeling, Ambtenarenzaken, Energie, Huisvesting en Onderzoek en de minister van Jeugd en Jeugdbijstand willen zich inzetten voor een verbetering van de maatregelen en instrumenten die goedkope huurwoningen toegankelijk maken voor ontvoogde jongeren (ADIL, ADeL, het Fonds du Logement, de AIS).

Actie 11 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Hoger Onderwijs zal opnieuw een informatiecampaagne lanceren rond de "minerval" of het inschrijvingsgeld. Het bedrag van het inschrijvingsgeld zal geblokkeerd worden en de inschrijving zal gratis zijn voor beursstudenten.

Actie 12 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal de maatregel betreffende deelname aan bos- en openluchtklassen evalueren en indien nodig aanpassen. Bovendien zal zij uitvoering geven aan het decreet betreffende het schoolreizenfonds.

Actie 13 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal erop toezien dat scholen en gezinnen beter worden geïnformeerd over de schoolkosten en zal de schoolkosten die aan gezinnen worden gevraagd objectiveren. Zij zal ook garanderen dat die kosten transparant zijn.

3.1.2. Operationele doelstelling 2: Ouders ondersteunen om werk en gezinsleven te combineren

Een evenwichtige combinatie van werk en gezinsleven beïnvloedt het welzijn van kinderen en hun familie. Deze evenwichtige combinatie kan bevorderd worden door onder meer de gelijkheid tussen mannen en vrouwen bij het opnemen van verantwoordelijkheid binnen het gezin te bevorderen en door families toegang te verlenen tot betaalbare, toegankelijke en kwaliteitsvolle gezinsondersteunende diensten.

Actie 14 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Gezinnen voert, in samenwerking met de Minister van Werk en het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, een plan uit om via sensibilisering ouderschap van mannelijke werknemers te bevorderen.

De laatste jaren heeft de federale regering verschillende maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de werknemers een beter evenwicht hebben tussen hun gezins- en beroepsleven. Deze maatregelen zijn gericht op zowel mannen, als vrouwen. We stellen echter vast dat het hoofdzakelijk werknemers zijn die een beroep doen op deze maatregelen. Bovendien zijn acht deeltijdse werknemers op tien vrouwen. Deze situatie heeft duidelijk een impact op de beroepskansen van de vrouwen, op hun positie op de arbeidsmarkt en op hun inkomens. De vaders zijn trouwens steeds meer vragende partij om zich meer bezig te houden met de opvoeding van hun kinderen en met de dagelijkse huistaken. Verschillende remmen die verband houden met de maatschappij, de werkwereld en de familiale sfeer zorgen ervoor dat mannen niet de stap durven zetten om vaderschapsverlof aan te vragen of een tijdelijke wijziging van hun beroepsleven. Dit plan heeft tot doel ervoor te zorgen dat vaders voluit hun ouderschap beleven en het heeft eveneens de taak om te zorgen voor professionele gelijkheid en gelijkheid van kansen tussen mannen/vrouwen.

Actie 15 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De vicepresident en minister van Ambtenarenzaken van Wallonië en van de Federatie Wallonië-Brussel zal het telewerken binnen de Waalse administraties en de administraties van de Federatie Wallonië-Brussel uitbreiden en voorrang geven aan aanvragen omwille van familiale redenen.

Actie 16 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De vicepresident en minister van Ambtenarenzaken van Wallonië en van de Federatie Wallonië-Brussel zal voor het personeel van de Waalse overheidsdiensten en van het ministerie van de Federatie Brussel – Wallonië het recht invoeren op betaald halftijds verlof gedurende de 2 maanden die voorafgaan aan de voorzienbare datum van de geboorte van een kind.

Actie 17 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal het aantal dagen ouderschapsverlof optrekken van 10 tot 15 dagen, zowel voor de statutairen als voor de contractuelen.

Actie 18 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De vicepresident en minister van Ambtenarenzaken van Wallonië en van de Federatie Wallonië-Brussel zal de ouderschapsverlofregeling herzien, zowel voor Wallonië als voor de Federatie Wallonië-Brussel.

Actie 19 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De vicepresident en minister van Ambtenarenzaken van Wallonië en van de Federatie Wallonië-Brussel zal de regeling voor borstvoedingspauzes herzien zodat deze kunnen worden toegestaan tot het kind de leeftijd van 9 maanden heeft bereikt.

Actie 20 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP :

De regering van de Duitstalige Gemeenschap heeft een globaal beleidsconcept van het gezin goedgekeurd en voert dit momenteel uit

De centrale thema's van dit concept zijn de volgende:

Aangepaste en kwaliteitsvolle begeleiding van zeer jonge kinderen: voldoende begeleidingsinitiatieven voorstellen van de jonge kinderen, een hoge kwaliteit waarborgen en daardoor zorgen voor een evenwichtige combinatie tussen werk en gezin. De volgende initiatieven moeten ervoor zorgen dat dit doel bereikt wordt:

- de kwaliteit van de begeleiding waarborgen: regelmatige analyse en aanpassingen aan het begeleidingsconcept
- regelmatige enquête bij de ouders om hun werkelijke noden op het vlak van begeleiding te bepalen
- invoeren van een databank betreffende de inventarisering van de aanvragen en beschikbare plaatsen

- oprichten van nieuwe crèches: het begeleidingspercentage van Lissabon bedraagt 33%. De DG heeft in 2010 een percentage bereikt van 31 % en nu blijkt dat dit inderdaad onvoldoende is. Wij zijn dus van plan om het aantal plaatsen te verhogen.
- Het beroep van kinderoppas opwaarderen
- De oprichting van crèches in ondernemingen steunen
- de terugkeer naar het werk bevorderen via de mogelijkheid van opvang die is aangepast aan de noden van de ouders
- Het aanbod van begeleidingsprojecten van jonge kinderen in de vakantieperiode uitbreiden
- het aanbod begeleiding van zieke kinderen uitbreiden

Raad en hulp aan gezinnen: professionele hulp en raad waarborgen wanneer de gezinssituatie die vereist :

- oprichten van "gezinshuizen"

Maatregelen ontwikkelen voor opleiding en versterking van het gezinskader: de maatregelen moeten preventief zijn en adviezen geven voor het dagelijks leven en de opvoeding van de kinderen steunen.

De financiële steun van de gezinnen bevorderen: elke financiële steun moet efficiënt zijn, om hun kindwens te kunnen realiseren en deel te nemen aan het gemeenschapsleven zonder discriminatie die te wijten is aan de financiële toestand van het gezin: bijvoorbeeld via de voorbereiding van de bevoegdheidsoverdracht van het kindergeld in het kader van de Staatshervorming, via de vermindering van de kosten voor onderwijs, enz.

De intergenerationele band behouden en steunen.

De ondernemingen sensibiliseren om een gunstig werkkader voor te stellen aan de werknemers met kinderen of oude zieke ouders

3.2. Strategische doelstelling 2 : Families toegang verlenen tot kwaliteitsvolle diensten en kansen.

3.2.1. Operationele doelstelling 1: Specifieke aandacht voor de vroege kinderjaren stimuleren

In België ligt het risico op armoede bij jonge kinderen (0 – 5 jaar), in vergelijking met de rest van Europa, gevoelig hoger. België staat op plaats 5 binnen de EU 27. De vroege kinderjaren (van 0 tot 3 jaar), de prenatale fase inclusief, zijn cruciaal om de intergenerationele cirkel van de armoede te doorbreken. Wanneer armoede diep en aanhoudend is tijdens de eerste levensjaren is de negatieve impact op de toekomst ernstig (De Boyser, 2010). Volgens de Nobelprijswinnaar economie James Heckman, leveren gezinsondersteunende programma's voor ouders en kinderen die kampen met armoede en sociale uitsluiting in de vroege kinderjaren de maatschappij de grootste return on investment op. Deze gezinsondersteuning is dus bijzonder belangrijk. Mensen in armoede moeten namelijk rondkomen met een laag inkomen, zij kunnen geconfronteerd worden met een slechte huisvesting, hebben moeilijk toegang tot diensten... De levert bijkomende druk op.

Actie 21 : VLAANDEREN :

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zal inzetten op een betaalbaar, kwaliteitsvol, toegankelijk en voldoende aanbod van kinderopvang voor kwetsbare jonge kinderen en hun ouders. Voor de uitbreiding van de kinderopvang wordt in 2013 2,9 miljoen euro extra voorzien en 2,1 miljoen euro voor het optrekken van de IKG-vergoeding..

Hierbij worden met betrekking tot kinderen in armoede een aantal aspecten extra onder de aandacht gebracht zoals daar zijn: het belang van taal en taalstimulering, de voorrangregels IKG en de sociale functie van kinderopvang. In 2013 zal op vlak van taalstimulering ingezet worden op het verspreiden van methodieken en materialen en het ondersteuning naar professionals. Daarnaast wordt er sterk ingezet op de uitbreiding van het aantal IKG-plaatsen in de kinderopvang. Zo wordt in het kaderdecreet gewerkt aan de betere toegankelijkheid van deze opvangplaatsen voor de meest kwetsbare gezinnen.

Actie 22 : VLAANDEREN :

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin versterkt het ambulante en mobiele aanbod van de Centra voor kindercare en gezinsondersteuning en breidt die uit om opvang en begeleiding van kleinere kinderen in crisis- of risicosituaties te bieden. Opvoedings- en gedragsproblemen worden vroegtijdig aangepakt, in het bijzonder naar kansengroepen.

Vanaf 2013 wordt werk gemaakt van de implementatie van de nieuwe regelgeving en van de Intersectorale afstemming en programmatie met Jongerenwelzijn in functie van het uitbreidingsbeleid.

Om te voorkomen dat bij gezinnen met risico's op ernstige opvoedingsproblemen of gezinnen in crisis de situatie verder zou escaleren, is het van groot belang dat deze gezinnen al vroegtijdig ergens terecht kunnen voor intensieve ondersteuning. Op die manier bestaat de mogelijkheid om vroeg in het leven van die kinderen iets te veranderen waardoor meer hardnekkige problemen en gedragingen op latere leeftijd kunnen worden voorkomen. Deze aanpak komt ook het welzijn van gezinnen ten goede. Binnen dit aanbod wordt heel uitdrukkelijk gewerkt aan het opbouwen van een sociaal netwerk (informeel en formeel) rondom het gezin. Dit maakt dat gezinnen na de begeleiding kunnen terugvallen op een sociaal netwerk en minder terechtkomen in langdurige residentiële opvang. Het zelfwaarde-gevoel van ouders blijkt toe te nemen, aangezien binnen deze methodieken heel sterk appel wordt gedaan aan het verantwoordelijkheidsgevoel van de gezinnen. Momenteel is dit intensieve preventieve aanbod voor de 0- tot 6-jarigen niet in verhouding tot hun aandeel in de Vlaamse populatie. Uitbreiding is derhalve noodzakelijk.

Actie 23: BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister die verantwoordelijk is voor sociale actie en gezin en de COCOF ondersteunen de opvangtehuizen die behoeftige kinderen en hun ouders opvangen voor een budget van 5.500.000 €

De opdracht van de opvangtehuizen bestaat in de opvang, het onderdak verlenen en het verstrekken van aangepaste psychosociale hulp aan de begunstigen teneinde hun zelfstandigheid, hun lichamelijk welzijn en hun herintegratie in de maatschappij te bevorderen.

Van de 15 opvangtehuizen die door de COCOF worden gesubsidieerd, zijn er 9 die vrouwen opvangen die vergezeld zijn door hun kinderen, alsook zwangere vrouwen en gezinnen, maar ook alleenstaande minderjarigen, minderjarige moeders vergezeld door hun kinderen en zwangere minderjarigen, allemaal met een zekere relationele, sociale of materiële kwetsbaarheid en die onmogelijk zelfstandig kunnen leven.

Het jaarbudget dat wordt besteed aan de subsidiëring van deze 9 opvangtehuizen bedraagt 5.500.000 €.

Actie 24: BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister die verantwoordelijk is voor sociale actie en gezin en de COCOF ondersteunen twee 'Ontmoetingsruimten' voor ouders-kinderen voor een jaarbudget van 512.000 €

De dienst 'Ontmoetingsruimten' is een dienst zonder vaste standplaats die gezinnen die zich in een ernstige toestand van breuk, echtscheiding of scheiding bevinden een ontmoetingsplaats voor de kinderen en hun ouders ter beschikking stelt, alsook begeleiding door een neutrale, professionele hulpverlener.

De opdracht van de dienst 'Ontmoetingsruimten' bestaat erin kinderen de mogelijkheid te geven tot de normale uitoefening van hun recht op een persoonlijke relatie met de ouder waar hij niet bij woont, wanneer dit recht onderbroken is of moeilijk of in een conflictsfeer verloopt, in het kader van een juridische of administratieve procedure, of op verzoek van de ouders. De diensten 'Ontmoetingsruimten' dragen eraan bij dat het kind de mogelijkheid krijgt zijn weg te vinden in zijn dubbele leefwereld, met het oog op zijn geestelijke gezondheid. De grote meerderheid van de kinderen die de diensten 'Ontmoetingsruimten' opvangen leeft in een situatie van bestaansonzekerheid.

Actie 25 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De Minister die verantwoordelijk is voor Sociale Actie en Gezin, de Minister die verantwoordelijk is voor Sociale Cohesie en de COCOF subsidiëren deskundige en onderzoekswerkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van het programma "Observatorium voor het Kind". Deze werkzaamheden zullen in het bijzonder betrekking hebben op de toegang tot kwaliteitsvolle diensten voor alle gezinnen. De subsidiëring in het kader van dit programma zal in 2013 en 2014 worden behouden voor gelijkaardige taken.

Het Observatorium voor het Kind subsidieert sinds eind 2010 de vzw RIEPP (Réseau des initiatives enfants/parents/professionnels - Het Netwerk van initiatieven kinderen/ouders/professionals) voor haar actieonderzoeksproject 'Opvang voor iedereen'. Dit project is momenteel aan zijn derde jaar bezig en werd elk jaar voor 58.000 € gesubsidieerd.

Het project 'Opvang voor iedereen' heeft tot doel de opvang van de grote diversiteit aan gezinnen, kinderen en noden in Brussel te versterken door de professionele hulpverleners uit het Brusselse

opvangmilieu in hun beleid van openheid voor alle gezinnen, vanuit een interculturele zienswijze en strijd tegen armoede en sociale uitsluiting te ondersteunen en te begeleiden.

De jongste jaren heeft het Observatorium voor het Kind gezorgd voor de financiering van (en deelname aan) verschillende onderzoeken omtrent de toegang tot de kleuterschool in Brussel in de context van de demografische groei. In 2013 zal het 'Observatorium voor het kind' de resultaten publiceren van een onderzoek over de geografische scholingslogica en de ongelijkheden vanaf de kleuterschool in het Brussels Gewest. De vzw FRAJE wordt trouwens gesubsidieerd in het kader van het programma van het Observatorium om een onderzoek te voeren naar de opvangomstandigheden in de opvangklassen van een staal van Brusselse scholen.

Al deze studies hebben met name betrekking op de ongelijkheid van toegang tot en/of de slaagkansen op school.

Actie 26: BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is zich reeds jarenlang bewust van de noden die de babyboom met zich meebrengt en heeft daarom in 2007 een Crècheplan goedgekeurd dat de creatie van nieuwe opvangplaatsen beoogt.

Op 12 juli 2012 werd een nieuw financieringsmechanisme goedgekeurd, dat het mogelijk maakt de Gemeenschapscommissies te subsidiëren. In dit kader wijst het Gewest voortaan 6 miljoen € per jaar toe aan de Gemeenschapscommissies om in deze sector te investeren. Hieruit blijkt de bereidwilligheid van het Gewest om de Gemeenschappen te steunen in de acties die moeten worden ondernomen op het vlak van opvang voor jonge kinderen.

Het aantal kinderen dat jonger is dan 3 jaar is tussen 2000 en 2010 met 34 % gestegen, dat is een stijging in de orde van grootte van 13.000 kinderen - op tien jaar tijd.

Deze groei zet zich door in de periode van 2010 tot 2020, zij het tegen een iets matiger tempo (+12,64 %). Het aantal kinderen dat jonger is dan 3 jaar stijgt hierdoor van 51.149 naar 57.615 en dat betekent een aangroei van bijna 6.466 kinderen van jonger dan 3 jaar op 10 jaar tijd.

In periodes waarin opvangplaatsen schaars zijn, zijn het precies de meest kwetsbare gezinnen die het moeilijkst toegang hebben tot crècheplaatsen. Het is dus aangewezen het aantal opvangplaatsen waarvoor de ouders een forfaitaire sociale bijdrage betalen uit te breiden. De uitdaging bestaat erin de ouders die op zoek zijn naar werk of naar een opleiding de mogelijkheid te geven toegang te krijgen tot opvangdiensten. Het aanbieden van nieuwe opvangplaatsen draagt ook bij aan het versterken van de gelijkheid van kansen op het vlak van toegang tot werkgelegenheid voor vrouwen. We herinneren eraan dat het opvangmilieu een belangrijke plaats van sociaal contact en deelname aan de maatschappij is, waar bij kinderen de fundering wordt gelegd voor wat hij of zij later leert.

De tussenkomst van het Gewest in het Crècheplan situeert zich op het vlak van infrastructuur (toekenning van investeringssubsidies aan gemeenten, de bouw van crèches in het kader van de Europese structuurfondsen, wijkcontracten, COCOF-subsidies) en bij de toewijzing van GESCO's. Ook de toewijzing van rechtstreekse subsidies aan gemeenten (infrastructuurbesluit) is een sleutelement geweest in het Crècheplan.

Dankzij het door het Brussels Gewest gevoerde beleid was het mogelijk 75 projecten te lanceren voor de creatie of de uitbreiding van opvangstructuren voor kinderen van jonger dan 3 jaar, waardoor tegen 2015 zo'n 2.136 bijkomende crècheplaatsen gecreëerd moeten kunnen worden.

De steun van het Gewest is geconcentreerd in die zones waarin het aantal crècheplaatsen het laagst is.

Actie 27: BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een projectoproep gedaan naar de verschillende inrichtende machten, voor een totaalbudget van 12,5 miljoen Euro, om bijkomende plaatsen te creëren in het basis- en middelbaar onderwijs. Dankzij dit plan werden of zullen vóór 2015 meer dan 3.800 extra plaatsen worden gecreëerd.

Het Gewest kent een nooit geziene demografische groei. Volgens de vooruitzichten van het BISA (het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse) zal de totale bevolking van 2010 tot 2020 met bijna 13 % aangroeien.

Het aantal kinderen van 3 tot 12 jaar is de jongste tien jaar met 20 % aangegroeid en men schat dat de groei van het aantal kinderen van 3 tot 12 jaar tussen 2012 en 2020 meer dan 16 % zal bedragen.

Men verwacht dat het tegen 2015 noodzakelijk zal zijn 18.000 bijkomende plaatsen te creëren in het basisonderwijs (kleuter- en basisonderwijs) en 4.700 plaatsen in het secundair onderwijs!

Het Brussels Gewest is zich bewust van de noodzaak om zoveel mogelijk scholen open te stellen op de kortst mogelijke termijn en heeft daarom zijn Scholenplan gelanceerd.

In november 2011 werden 29 projecten geselecteerd, verdeeld over 12 Brusselse gemeenten.

Dit initiatief van het Gewest zal het mogelijk maken 3.818 plaatsen te creëren. De overgrote meerderheid van die plaatsen werd gecreëerd in 2012 (2.849 in 2012 en 969 in 2013).

Bovenop de plaatsen die door het Brussels Gewest gecreëerd worden, zullen tegen 2015 nog talrijke andere plaatsen gecreëerd worden: deze bijkomende plaatsen, die afkomstig zijn uit andere inrichtende machten, zijn goed voor 5.566 plaatsen voor de Franse Gemeenschap en 2.340 voor de Vlaamse Gemeenschap, en daarbovenop komen nog eens 1.530 nieuwe plaatsen uit het vrije Segc-net.

Dat betekent dat het aantal plaatsen dat in totaal wordt gecreëerd tegen 2015 18.000 zal bedragen. En op die manier wordt $\frac{3}{4}$ van de geraamde behoeften tegen 2015 ingevuld!

Actie 28 : WALLONIE :

De vicepresident en minister van Economie, KMO's, Buitenlandse Handel en Nieuwe Technologieën zal in de communicatiecampagne rond het managen van diversiteit op de werkvloer ook informatie rond kinderopvangmogelijkheden opnemen.

Actie 29: FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal het aanbod aan flexibele kinderopvang, crisisopvang en occasionele opvang uitbreiden.

Actie 30 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De vicepresident en Minister van Economie, KMO's, Buitenlandse Handel en Nieuwe Technologieën en de vicepresident en Minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zullen het aantal kinderopvangplaatsen in economische activiteitenzones verhogen.

Actie 31 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal onderzoek laten doen naar een vermindering van ongelijkheden binnen de gezondheidszorg (perinataliteit) en specifieke instrumenten voor kwetsbare bevolkingsgroepen ontwikkelen.

Actie 32 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal voor kwetsbare bevolkingsgroepen specifieke communicatie-instrumenten ontwikkelen rond de gezondheid van het kind.

Actie 33 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken wil die informatie toegankelijk maken voor kwetsbare bevolkingsgroepen via de ONE raadplegingen en door de ontwikkeling van specifieke instrumenten, themafiches, dvd's, ... in het kader van een voortzetting van de opdracht voor (gratis) algemene preventieve opvolging door de ONE en een meer van nabij opvolgen indien dat nodig blijkt.

Actie 34 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal alle actoren van de kinderopvang blijven begeleiden bij de implementering van de kwaliteitscode die garandeert dat het IVRK goed wordt toegepast in de opvangvoorzieningen.

Actie 35 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal een nieuw model voor opvolging van de gezondheid van kinderen in opvangmiddens uittesten, als een voortzetting van de preventieve opvolging bij de prenatale raadplegingen, en zal de reflectie rond de opvolging in opvangmiddens voltooien.

Actie 36 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal een hervorming doorvoeren van de sector van de prenatale raadplegingen van de ONE, in het kader van een voortzetting van de opdracht voor (gratis) algemene preventieve opvolging door de ONE en een meer van nabij opvolgen indien dat nodig blijkt.

Actie 37 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal erop toezien dat er meer aandacht komt voor de geestelijke gezondheid van de toekomstige moeder en het jonge kind in het kader van de PSP (projecten gezondheid-ouderschap) en het opsporen van taalstoornissen aanmoedigen.

Actie 38 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP :

De Duitstalige regering moderniseert en herstructureert de PMS-centra en de gezondheidscentra, van de DKF, maar ook van de sociale diensten voor jeugdzorg.

Dit herstructureringsproject maakt deel uit van het concept van regionale ontwikkeling van de Duitstalige Gemeenschap en heeft de billijke toegang tot de opleiding als doel. De diensten voor kinderopvang (DKF in DG), de PMS-centra en de sociale diensten voor jeugdzorg zullen werken in een unieke geïntegreerde dienst.

Dit project heeft tot doel de doelstellingen te bereiken die de DG zichzelf heeft toegewezen inzake opleiding:

- gelijke kansen waarborgen op het vlak van opleiding en de kwaliteit van de opleiding zelf verbeteren;
- zoveel mogelijk elke jongere steunen, rekening houdend met zijn ontwikkelingsniveau, zijn capaciteiten en zijn eigen doelstellingen, om hem/haar te helpen zijn/haar plaats te vinden in de maatschappij en dat hij/zij er zich kan verantwoordelijk voelen via zijn/haar eigen middelen. Dit geldt in het bijzonder voor kinderen en jongeren uit gezinnen met een laag opleidingsniveau, zij die gespecialiseerde pedagogische steun nodig hebben, zij die geïmmigreerd zijn, gedragsstoornissen vertonen, psychische, sociale en/of emotionele problemen hebben of ziek zijn;
- de persoonlijke ontwikkeling bevorderen van de jongeren door hen actief te laten

deelnemen aan hun eigen opvoedings- en leerproces, door hun zelfvertrouwen te vergroten en niet enkel rekening te houden met hun eigen bekwaamheden, methodes en leerritme, maar ook met hun sociale en culturele oorsprong;

- de jongeren de kennis laten opdoen die absoluut noodzakelijk is, maar ook en vooral bij hen de bekwaamheden en capaciteiten ontwikkelen via het aanleren van werkmethodes, organisatiemodellen van het werk en strategieën die het mogelijk maken problemen op te lossen, om hen zo voor te bereiden bij de uitoefening van een actieve en creatieve rol in hun sociale en beroepsleven;
- de jongeren helpen om verantwoordelijke burgers te worden in een vrije democratische maatschappij door hun interesse op te wekken voor het sociale, het politieke, het culturele en het economische.

Om te slagen in deze uitdagingen, lijkt het essentieel om ondersteuning voor te stellen voor de kinderen van 0 tot 3 jaar.

De steun start dus vanaf de geboorte van het kind om in een vroeg stadium de gezonde ontwikkeling van het kind te steunen in zijn familiale omgeving, via de snelle opsporing van de risicocontexten en door te zorgen voor een vroegtijdige bevordering, bijvoorbeeld via een specifiek programma voor risicogezinnen (Fonds voor zwangere vrouwen in een dringende situatie, "alarmbel" die de vroegtijdige identificatie mogelijk maakt van probleemsituaties, enz.).

De voorgestelde steun moet makkelijk toegankelijk zijn en stigmatisering van de kansarme gezinnen vermijden. Hij moet dus de vorm aannemen van een universele maatregel en dus naar alle gezinnen gaan.

Vervolgens zal deze nieuwe dienst zijn werkzaamheden verderzetten met acties in het schoolmilieu en via de ondersteuning van de mentale gezondheid van kinderen en jongeren.

De bevordering van en de waarborg op het slagen op school zijn nauw verbonden met de bevordering van de geestelijke gezondheid, aangezien zij een efficiënt middel vormen om de vicieuze cirkel "armoede - sociale uitsluiting - zakken op school - slechte hygiëne - voortijdig de school verlaten - ondertewerkstelling of werkloosheid - sociale uitsluiting - armoede" te verbreken.

3.2.2. Operationele doelstelling 2: Een geïntegreerd dienstenaanbod waarin de noden van het kind centraal staan bevorderen

Dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan erkent het belang van een geïntegreerd dienstenaanbod waarin de noden van de kinderen centraal staan. Dit kan alleen gerealiseerd worden door een gedegen coördinatie tussen de verschillende dienstverleners.

Er zijn universele diensten nodig voor de vroege kinderjaren, gezondheid, opvoeding en huisvesting: zij moeten makkelijk toegankelijk zijn, niet bureaucratisch, flexibel, zij moeten de culturele verschillen van de gerechtigden naleven, hun sociale en religieuze oorsprong en zij moeten het hen

mogelijk maken om toegang te krijgen tot een breder netwerk van gezinnen en diensten. De diensten zouden de persoonlijke ontplooiing moeten aanmoedigen, de capaciteiten van de kinderen moeten bevorderen en hun veerkracht in crisissituaties moeten stimuleren. De diensten moeten eveneens aangeboden worden door personeel dat opgeleid is om te luisteren, dat bezorgd is om de noden van kinderen en gezinnen in armoede en dat erop let dat deze personen in het centrum van hun actie worden geplaatst.

Actie 39 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding maakt 2 miljoen euro vrij voor het promoten van de sector van de sociale economie. Zij wil hiermee nieuwe impulsen geven aan pilootprojecten en innoverende initiatieven. De projectoproep 2013 zal de sociale economie ondersteunen bij de uitwerking van onder andere concrete projecten om de kinderarmoede te bestrijden of om een betere combinatie tussen werk en gezin mogelijk te maken.

De projectoproep sociale economie heeft als doel om de sector van de sociale economie te promoten en om nieuwe impulsen te geven aan pilootprojecten en in te zetten op innovatie. De sociale economie ondernemingen zijn immers belangrijke partners voor het creëren van kansen voor zwakkere doelgroepen op de arbeidsmarkt, en in de strijd tegen kinderarmoede. Ze leveren inspanningen op verschillende vlakken: socio-professionele inschakeling, onthaal en kinderopvang, gezondheid, voeding, energie, toegang tot cultuur,...

Met de projectoproep 2013 wil de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding projecten ondersteunen die werken rond gezonde voeding en buitenschoolse initiatieven voor kinderen en hun families.. Hiervoor wordt 2 miljoen euro vrijgemaakt.

Actie 40 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding pleit voor het verderzetten van het ROMED programma van de Raad van Europa en de Europese Commissie in 2013 – 2014 in België.

Bemiddeling is zeer belangrijk om de ongelijkheden waarmee Roma geconfronteerd worden weg te werken. Het ROMED programma heeft als doel Roma-bemiddelaars in gans Europa bijkomende opleiding te geven om hun vaardigheden te verdiepen en de kwaliteit van hun diensten te verhogen. Het bemiddelingsprogramma moet ertoe bijdragen dat ROMA families, en hun kinderen, betere toegang krijgen tot diensten.

Actie 41 : FEDERAAL : De Minister van Financiën zal samen met de Staatssecretaris voor Gezinnen de bevolking beter informeren over de dienstverlening van DAVO.

Actie 42 : FEDERAAL : De Minister van Financiën zal ervoor zorgen dat DAVO de onderhoudsplichtige gedetailleerd informeert over de stand van zaken van zijn dossier, zijn betalingen en achterstallen.

Actie 43 : FEDERAAL : De Minister van Financiën bekijkt samen met de FOD Financiën hoe de informatie over het belastingdossier van een aanvrager automatisch ter beschikking van DAVO kan worden gesteld. De goedkeuring van het ontwerp van wet over de gegevensuitwisseling bij Financiën is hiervoor nodig.

Om gezinnen te helpen waar de onderhoudsplichtige in gebreke blijft, wil de regering de werking van de dienst voor alimentatievorderingen (DAVO) verbeteren. Daartoe zal onderzocht worden of er een versoepeling van de toegang tot DAVO mogelijk is, aangezien niet iedereen, zeker niet de werkende alleenstaande moeders, een beroep kan doen op voorschotten omwille van het plafond van de netto bestaansmiddelen.

Actie 44 : VLAANDEREN :

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, samen met de Minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, zal de Lokale diensten buurtgerichte opvang verder ondersteunen en in 2013 starten met de denkoefening inzake een reorganisatie van de kinderopvang voor schoolgaande kinderen.

Lokale diensten buurtgerichte opvang zijn van groot belang voor gezinnen in armoede met jonge kinderen. Immers op deze manier voorziet men deze gezinnen van de mogelijkheid om de kinderen naar de opvang te brengen wanneer de ouders een sollicitatiegesprek hebben of opleiding volgen. Deze opvang kan ook gezien worden als een sociale ontmoetingsplaats waar de betrokken ouders kunnen aangesproken worden, waar ze even kunnen uitblazen, waar een vertrouwensband kan opgebouwd worden of even geluisterd worden naar de ouders. Voor de jonge kinderen zelf vormt dit een uitgelezen kans om kennis te leren maken met leeftijdsgenoten of om werk te maken van de cognitieve, emotionele en sociale ontwikkeling van het kind.

Actie 45 : VLAANDEREN :

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zal, in samenwerking met de Minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, de Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel en de Minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, de projectoproep 'preventieve gezinsondersteuning met bruggen onderwijs/werk' verder continueren . Voor 2013 wordt hiervoor 900 000 euro vrijgemaakt. In 2014 worden mogelijkheden tot structurele verankering onderzocht in het kader van de nieuwe regelgeving omtrent de preventieve gezinsondersteuning.

Deze projecten hebben als doel om kansarme kinderen kansrijker te maken, ouders te betrekken bij het schoolgebeuren als partners in het opvoedingsproject, het vroegste opvoedingsgebeuren tussen ouder en kind te stimuleren en te ondersteunen en ouders te ondersteunen bij de eerste stappen in een traject naar activering. De oproep richt zich tot laagdrempelige initiatieven die werken rond preventieve gezinsondersteuning. Een belangrijke aandachtspunt in deze oproep is de samenwerking met en participatie van de doelgroep.

Actie 46 : VLAANDEREN :

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zal de preventieve gezinsondersteuning op inhoudelijk, organisatorisch en institutioneel vlak hertekenen met bijzondere aandacht voor gezinnen in armoede. Er is een versterkte preventieve gezinsondersteuning, met Huizen van het Kind als belangrijke hefboom.

De prenatale zorg wordt via de Huizen van het Kind versterkt.

Alle initiatieven inzake preventieve gezinsondersteuning worden opgenomen en regelgevend verankerd in het decreet 'houdende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning'.

Het huidig model van preventieve gezinsondersteuning slaagt er niet in om een adequaat antwoord te bieden op enkele ingrijpende maatschappelijke evoluties: de aanhoudende toename van het aantal geboorten, de stijging van het aantal kinderen in maatschappelijk kwetsbare gezinnen, de verschuiving in medische problematieken, de stijgende nood aan opvoedingsondersteuning en psychosociale ondersteuning en het groeiend artsentekort. In een gezamenlijk traject met de voornaamste actoren wordt geëvolueerd naar een nieuw model voor preventieve gezinsondersteuning, waarin de Huizen van het Kind (naast de vernieuwde samenwerking met huisartsen(kringen)) een belangrijke hefboom zijn. Deze Huizen van het Kind worden vormgegeven rond het breed toegankelijke en laagdrempelige consultatiebureau en bundelen het preventieve aanbod naar (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen, waardoor dit aanbod op haar beurt weer toegankelijker wordt. Het versterken van deze toegankelijkheid en het verder uitbouwen van het aanbod zijn de krachtlijnen in de strijd tegen kinderarmoede. Met betrekking tot de inhoud van de dienstverlening wordt er ingezet op het taalkapitaal van jonge kinderen als belangrijke driver voor hun latere maatschappelijke kansen. Een gepaste ondersteuning voor professionals in verschillende settings zal ontwikkeld worden alsook een duidelijke plaats voor het vrijwilligerswerk binnen de sector.

Actie 47 : VLAANDEREN :

De Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel voorziet in 2013 en 2014 een enveloppe voor de nieuwe omkadering van het kleuteronderwijs en diens overgangsmaatregelen. Het gaat om een extra investering van 60,5 miljoen euro in 2013 en 57,6 miljoen euro in 2014.

In 2012 werd een nieuwe regeling uitgewerkt waardoor het kleuteronderwijs beter omkaderd werd. Grote kleuterklassen schrikken ouders af. Het is belangrijk dat de allerkleinste kinderen goed omkaderd worden. Het aantal kleuters per leerkracht daalt.

Kleuters uit lagere sociale klassen beginnen niet alleen later aan hun kleuteronderwijs dan andere kleuters. Daarenboven hebben ze ook problemen met regelmatige aanwezigheid in de klas. Zo is de kans dat leerlingen in het 1^e leerjaar reeds vertraging oplopen beduidend groter bij de groep kinderen uit lagere sociale klassen. Deze sociale ongelijkheid neemt zelfs toe doorheen het lager onderwijs. Daarom moet een regelmatige aanwezigheid en een vroege deelname aan het kleuteronderwijs niet alleen intensief worden gepromoot maar moet daar voor de scholen ook een volwaardige kleuteromkadering aan vasthangen. De nieuwe omkadering van het kleuteronderwijs wordt gelijk gelegd met deze van het lager onderwijs en verloopt ook gedifferentieerd volgens de leerlingenpopulatie.

Actie 48 : VLAANDEREN :

De Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel zal binnen het flankerend onderwijsbeleid het project Innoveren en Excelleren in Onderwijs (pIE.O) uitrollen. Hiervoor is in een eerste fase een budget voorzien van 849.000 euro.

13 scholen met een hoog GOK-percentage (3 in Brussel, 3 in Antwerpen, 3 in Gent, 4 in de Limburgse mijnstreek) zoeken onder intensieve coaching naar innoverende vormen van onderwijs met het oog op het maximaliseren van de leerwinst, leerprestaties en welbevinden van de leerlingen. Het project wordt wetenschappelijk gemonitord.

Actie 49 : GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE, Leden van Verenigd College, bevoegd voor Bijstand aan personen :

Hospichild is een website met informatie over alle administratieve, economische en sociale aspecten van de ziekenhuisopname van een kind. Jaarlijks wordt een budget van 90 000 euro voorzien.

Actie 50 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister die verantwoordelijk is voor Sociale Cohesie en de COCOF ondersteunen in het kader van het decreet rond sociale cohesie meer dan 230 verenigingen die in Brussel steun verlenen aan de scholen, via het vijfjarenplan 2011-2015, waarvoor een budget van bijna 4 miljoen € werd uitgetrokken.

De doelstellingen die in het vijfjarenplan 2011-2015 werden uitgestippeld, betreffen het creëren van een band en het voeren van een echt pedagogisch opleidings- en sensibiliseringsbeleid bij alle burgers en meer bepaald bij kinderen en jongeren, bij hun ouders, hun oudere broers en zussen, en steeds in verband met alle plaatsen waar ze opleiding volgen en elkaar ontmoeten.

Uitgaand van deze elementen concretiseert de Franse Gemeenschapscommissie deze doelstellingen door steun te verlenen aan lokale initiatieven die deze filosofie van partnership en netwerken onderschrijven. De ondersteunde initiatieven dienen er ook voor te zorgen dat ze beantwoorden aan een sociale, culturele, leeftijds- en geslachtsmix en dat ze een aanpak van en een initiatie in burgerschap stimuleren.

Het College van de Franse Gemeenschapscommissie heeft de volgende prioritaire thema's vastgelegd alsook de minimummodaliteiten voor het realiseren van acties die deze ondersteunen voor de vijfjaarlijkse contracten 2011-2015.

Deze thema's zijn rechtstreeks afkomstig uit de algemene beleidsverklaring van het College, alsook uit de inventaris van de problemen en noden op het grondgebied van elke gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en uit de evaluatie die werd uitgevoerd door het regionaal centrum voor steun aan de sociale cohesie (CRACS) en uit het gevoerde beleid tijdens het huidige vijfjarenplan.

Ze kunnen als volgt opgesplitst worden: schoolsteun en -begeleiding; alfabetisering en aanleren van het Frans voor weinig of niet geschoolde volwassenen; opvang en begeleiding van de nieuwkomers.

In het kader van dit vijfjarenplan wijst de COCOF aan de prioriteit 'steun aan scholing' bijna 4.000.000 € toe. De Franse Gemeenschapscommissie levert daarnaast bijkomende steun aan de Brusselse projecten die gesteund worden door het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid (FIM). Deze programma's hebben enkel betrekking op hulpverlening, op het vlak van werking en infrastructuur, voor gemeenten en verenigingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Actie 51 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister die verantwoordelijk is voor Sociale Cohesie en de COCOF ondersteunen een schoolverzuimpreventieprogramma: 1,5 miljoen € per jaar, toegekend aan bijna 300 projecten.

Door middel van dit programma wil het Gewest schoolinstellingen van de 19 gemeenten middelen ter beschikking stellen om de schoolverzuimpreventie te stimuleren en eraan mee te werken, door het absentisme, geweld en ongepast gedrag te bestrijden.

Het Programma Preventie Schoolverzuim moedigt in het kader van de wet op de schoolplicht een aantal principes aan: de bereidheid om open te staan, het samenwerken, het werken in overleg, een actieve dynamiek op intergemeentelijk vlak, de samenwerking tussen de verschillende Brusselse schoolbemiddelaars, alsook steun aan lokale of intergemeentelijke projecten die de schoolverzuimpreventie bevorderen.

De ondersteunde projecten moeten een gemengd publiek, de gelijkheid van kansen en de diversiteit bevorderen: *"Het beleid op het vlak van gelijkheid van kansen en diversiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beoogt de versterking van de emancipatie, en gelijke behandeling en non-discriminatie. Het legt de nadruk op 5 hoofdthema's: gelijkheid tussen man en vrouw, etnoculturele diversiteit, maximale toegankelijkheid ongeacht de huidige of toekomstige gezondheidstoestand, gelijke behandeling van lesbiennes, gays, biseksuelen en het bestrijden van partner- en gezinsgeweld."*

Via dit plan besteedt het Gewest jaarlijks bijna 1.500.000 € ter ondersteuning van meer dan 300 projecten.

Actie 52 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister van Gezondheid en de COCOF steunen 3 netwerken van verenigingen die hulp verlenen aan kinderen, voor een bedrag van 130.000 € per jaar

1. Het netwerk 'Rézo Santé 1030 – Jeune enfance parentalité' dat als maatschappelijk doel heeft de ouders te begeleiden en de educatieve relatie tussen ouders en kinderen te versterken.
2. Het netwerk 'Prévention des troubles précoces du développement et de l'attachement chez le jeune enfant (Preventie van vroegtijdige ontwikkelings- en hechtingsstoornissen bij jonge kinderen) dat als maatschappelijk doel heeft de levenskwaliteit van kinderen te verbeteren, zowel op het vlak van mentale gezondheid als sociaal en lichamelijk, en een antwoord te bieden op vragen naar therapie voor kinderen in moeilijkheden. Dit initiatief heeft ook de bedoeling de ouders in hun competenties te ondersteunen. De interventie van beroepsmensen uit de psychomotoriek heeft dus als bedoeling een gunstige omgeving te creëren om de processen die horen bij het volwassen worden te stimuleren.

3. Het netwerk 'Bruxelles Est' (Brussel-Oost) dat als maatschappelijk doel heeft crisis- en noodsituaties in gezinnen die met zware psychosociale problemen kampen ter harte te nemen. Dit netwerk bouwt samenwerkingsprojecten uit met de SAJ (Dienst voor Jeugdhulp) en de SPJ (Dienst voor Juridische Bescherming) en het werkt preventie-acties uit binnen het schoolsysteem teneinde zo vlug mogelijk moeilijkheden, problemen en vragen waar kinderen en adolescenten mee zitten aan te pakken. Er wordt een overlegproject georganiseerd, waarbij professionals uit de verschillende instellingen betrokken worden die rond dezelfde klinische crisissituaties samenwerken.

Actie 53 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister van Gezondheid en de COCOF ondersteunen een project dat werkt rond risicofactoren voor kleine kinderen in gezinnen met verslaafden, voor een bedrag van 50.000 € per jaar.

Op het gebied van verslavingen ondersteunt de Franse Gemeenschapscommissie het project van de antenne Alizés d'Interstices CHU Saint-Pierre. Dit project heeft met name tot doel de risicofactoren te evalueren voor kleine kinderen in gezinnen met verslaafden.

Actie 54 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister van Gezondheid en de COCOF ondersteunen verscheidene ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders.

De Franse Gemeenschapscommissie subsidieert verscheidene ontmoetingsplaatsen kinderen/ouders die als opdracht onder meer hebben om bij te dragen aan het terugschroeven van de sociale ongelijkheden en ongelijkheden op gezondheidsvlak. Het einddoel is meervoudig: het voorkomen van problemen in de psychische ontwikkeling van het kind, ondersteuning van de familiale band, de socialisering van de kinderen en de ouders waardoor het mogelijk wordt de gezinsbanden opnieuw nauwer aan te halen en het uitwerken van collectieve initiatieven en de buurtsolidariteit.

Actie 55 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister van Gezondheid en de COCOF ondersteunen de wijkgezondheidscentra, die een essentiële rol spelen op het vlak van preventie bij kinderen en hun gezinnen

In het kader van de wijkgezondheidscentra is de huisarts de gezondheidsspecialist die zorgt voor de follow-up, de preventie, de verzorging en de behandeling van zieken van zijn gemeenschap, in het kader van een langetermijnvisie op de gezondheid en het welzijn van diegenen die hem consulteren. Zijn zorgterrein is horizontaal, daar waar andere specialisten meer verticaal werken als het gaat om een welbepaald medisch probleem. De arts kent de historiek van zijn patiënt. Hij is het best geplaatst om zijn gezondheidstoestand te evalueren en de risicofactoren in te schatten. Deze centrale rol in de follow-up en de coördinatie van de gezondheidszorgen van zijn patiënt is des te meer gerechtvaardigd aangezien de 'preventieve aanpak' voor de arts niet mag worden opgevat als een activiteit op een bepaald moment maar wel als een continu proces, het hele leven lang van zijn patiënt in functie van zijn leeftijd, zijn risicofactoren en zijn historiek. In het kader van de preventieve gezondheidszorg voor kinderen en adolescenten en enkel ter indicatie, is een consultatie om een welbepaalde reden vaak een gelegenheid om oppervlakkig of dieper en op diverse thema's in te gaan in functie van de toestand van het moment om het met de adolescent naar aanleiding van lichamelijke veranderingen of huid- of gynaecologische problemen te hebben over seksualiteit,

risicogedrag, levensstijl of sportactiviteiten. Op dergelijke kostbare momenten is het moeilijk preventie en gezondheidsconsultatie van elkaar los te koppelen.

Actie 56 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister van Gezondheid en de COCOF ondersteunen de teams 'kinderen' en 'adolescenten' binnen de diensten voor geestelijke gezondheidszorg.

Op het vlak van de geestelijke gezondheid is het dankzij recente inspanningen mogelijk om een betere analyse te maken van de mechanismen die ongelijkheid veroorzaken en, daardoor, het individuele investeringsproces in functie van de stappen van de levenscyclus te optimaliseren. De ontwikkelingsomstandigheden in de allerprilste jeugd zouden bijzonder bepalend zijn voor de mentale gezondheid, de competenties en het werk van individuen als ze volwassen zijn. In het kader van de zorgverstrekking op het gebied van mentale gezondheidszorg worden verscheidene teams voor kinderen en adolescenten ondersteund. De afgelopen veertig jaar heeft onze maatschappij diepgaande transformaties ondergaan. De omstandigheden van het gezinsleven, de school, onze relaties en de klassieke maatschappelijke patronen die te vaag geworden zijn, wegen op de kinderen en adolescenten.

Actie 57 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand en de minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen willen voorzien in plaatsen waar een positieve dialoog kan plaatsvinden tussen kwetsbare gezinnen en overheidsdiensten

Actie 58 : WALLONIE :

De vicepresident en minister van Duurzame Ontwikkeling, Ambtenarenzaken, Energie, Huisvesting en Onderzoek wil de toegang tot huisvesting vergemakkelijken voor kwetsbare grote gezinnen.

Actie 59 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal een studie laten uitvoeren naar het aanleren van de Franse taal door kinderen van migranten (de resultaten van die studie kunnen worden doorgegeven aan de actoren van de permanente vorming, aan culturele centra, bibliotheken, huiswerkklassen).

Actie 60 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal doorgaan met de uitvoering van het decreet van 30 april 2009 betreffende gedifferentieerde omkadering.

Actie 61 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal de oriëntatie van nieuwkomers op school verbeteren door rekening te houden met hun verworven schoolkennis.

Actie 62 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs van de Federatie Wallonië-Brussel zal bijzondere aandacht besteden aan de oriëntatie van kinderen naar het bijzonder onderwijs.

Actie 63 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal schoolherinschakeling van kinderen uit Romagezinnen aanmoedigen.

Actie 64 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal zorgen voor voorzieningen die een remediëring bieden bij de moeilijkheden die kinderen van migranten kunnen ondervinden bij het aanleren van de Franse taal.

Actie 65 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal een technisch bestek ter beschikking stellen van de inrichtende machten zodat wordt gegarandeerd dat aan iedere leerling een evenwichtige maaltijd tegen een betaalbare prijs wordt aangeboden.

Actie 66 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand en de minister van Leerplichtonderwijs zullen een gezamenlijk beleid voeren gericht op een bevordering van schoolherinschakeling, preventie van geweld en begeleiding bij oriëntatie.

Actie 67: WALLONIE :

De minister van Landbouw zal de acties "fruit en groenten op school", "melk op school" en "*bon app' au camp*" voortzetten en uitbreiden.

Actie 68 : WALLONIE :

De vicepresident en minister van Duurzame Ontwikkeling, Ambtenarenzaken, Energie, Huisvesting en Onderzoek zal, in het kader van de uitwerking van de Gewestelijke Strategie voor Duurzame ontwikkeling, een systeem uitwerken dat moet verzekeren dat rekening wordt gehouden met de belangen van het kind.

Actie 69 : WALLONIE :

De vicepresident en minister van Duurzame Ontwikkeling, Ambtenarenzaken, Energie, Huisvesting en Onderzoek zal de wet wijzigen zodat rekening wordt gehouden met de belangen van het kind bij de toekenning van een sociale woning, meer bepaald voor wat betreft de ligging van de woning.

Actie 70 : WALLONIE :

De vicepresident en minister van Duurzame Ontwikkeling, Ambtenarenzaken, Energie, Huisvesting en Onderzoek zal de reglementering wijzigen zodat ontvoogde minderjarigen gewestelijke prioriteitspunten krijgen om toegang te krijgen tot een sociale woning.

Actie 71 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal een fonds oprichten voor de erkende diensten voor jeugdbijstand, zodat zij huurwaarborgen kunnen voorschieten voor de door hen gevolgde ontvoogde minderjarigen, evenals de kosten om zich te installeren.

Actie 72 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal zorgen voor permanentieteams in de SAJ's zodat ze snel en passend kunnen reageren op de vragen die ze krijgen.

Actie 73 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal zorgen voor een intensief en dringend interventiemechanisme voor gezinnen in situaties die verontrustend zijn voor jonge kinderen.

Actie 74 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal de transparantie en overhandiging van professionele schriftelijke stukken bevorderen.

Actie 75 : WALLONIE :

De minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen zal de eenpersoonskamers in opvanginstellingen renoveren en veralgemenen.

Actie 76 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal preventieacties en acties tot ondersteuning van het ouderschap aanmoedigen, evenals een intersectorale coördinatie tussen professionelen.

Actie 77 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal, via de open instellingen specifieke preventieacties voeren met kwetsbare gezinnen.

Actie 78 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal een werkgroep oprichten die moet aanmoedigen dat geplaatste kinderen of kinderen die gescheiden zijn van een of van beide ouders die in armoede leeft, de band met hun ouder(s) behouden.

Actie 79: WALLONIE :

De minister van de Plaatselijke Besturen, de Stad en Toerisme zal de opleiding die wordt verstrekt aan gemeentepersoneel dat rechtstreeks in contact komt met kinderen uitbreiden met een luik "kinderrechten".

Actie 80 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De vicepresident en minister van Ambtenarenzaken van Wallonië en de Federatie Wallonië-Brussel zal ervoor zorgen dat overheidsdiensten meer rekening houden met de rechten van het kind, door het algemeen opleidingsprogramma uit te breiden met een opleiding rond kinderrechten voor de betreffende personeelsleden.

Actie 81 : WALLONIE :

De minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen zal de rechten van het kind bevorderen in het kader van het HP-plan, via een sensibilisering van de betreffende gemeenten.

Actie 82 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal de rechten van het kind integreren in de permanente vorming van de actoren van het kindwelzijn en zal de permanente vorming van professionelen uit de kinderopvang valoriseren.

Actie 83 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal de voortgezette opleiding van de professionelen uit de kinderopvang versterken vanuit een logica van insluiting. De professionelen begeleiden bij diversiteit in de opvang.

Actie 84 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Begroting, Financiën en Sport zal, in het kader van de opleiding van sportieve kaders, een module over kinderrechten integreren.

Actie 85 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Hoger Onderwijs zal, in het kader van de hervorming van de basisopleiding onderwijzer(es), in de cursus van alle toekomstige onderwijzers en onderwijzeressen een module over kinderrechten integreren.

Actie 86 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal erop toezien dat de kinderrechten worden opgenomen in de verplichte basis- en voortgezette opleidingen via de methodediensten voor de SAJ-SPJ-IPPJ et via de CAP voor de erkende diensten. Indien deze ontbreken, hier opnemen.

Actie 87 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal aan elk nieuw lid van de CCOJ, CCMCJ of CJCF een mail sturen, opgesteld in samenwerking met het OEJAJ, met informatie en een sensibiliseringsbrochure over de Rechten van het Kind.

Actie 88 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De minister van Cultuur, de Audiovisuele Sector, Gezondheid en Gelijke Kansen van de Federatie Wallonië-Brussel en de minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen van Wallonië zullen in het samenwerkingsprotocol tussen de administraties de diensten die onder gezondheidsbeleid vallen sensibiliseren voor de rechten van het kind.

Actie 89 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal om de drie jaar en in samenwerking met de Service de la Jeunesse, de OJ en CJ, een beurs organiseren rond de pedagogische instrumenten van een van de prioritaire assen van het Driejarenplan betreffende de Rechten van het Kind

Actie 90 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal het aspect kinderrechten specifiek integreren in het decreet betreffende de opvang van kinderen tijdens hun vrije tijd en betreffende de ondersteuning van de buitenschoolse opvang, in overleg met de actoren van de sector en geïnspireerd op het decreet betreffende de huiswerkinstituten en vakantiecentra.

Actie 91: WALLONIE :

De minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen zal sensibiliseringsacties rond kinderrechten opzetten, bedoeld voor diensten die onder de beleidsdomeinen sociale actie en gelijkheid van kansen vallen.

Actie 92 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP

De Duitstalige regering voert een aantal acties in die betrekking hebben op het onderwijs en de beroepsopleiding om te vermijden dat men de school verlaat.

- verplicht en gratis onderwijs: de resultaten van een in 2012 uitgevoerde enquête over de schoolkosten zullen aan de basis liggen van een nieuwe reglementering hieromtrent. De uitvoering hiervan is gepland voor 2014.
- In Eupen werd een huiswerkschool opgericht aan democratische prijzen, waarvan de coördinatie afhangt van het gemeenschapsonderwijs.
- invoeren van een concept dat tot doel heeft de leerlingen die pas zijn aangekomen op te vangen en te steunen en zo een valoriserend schooltraject mogelijk te maken.
- invoeren van het project "time-out" dat tot doel heeft de leerlingen van het middelbaar onderwijs die hun schoolactiviteiten onderbreken, opnieuw naar school te laten gaan.
- maatregelen die de slaagkansen van een professionele opleiding waarborgen: de alternerende opleiding; 95 % van de jongeren die op deze manier wordt opgeleid vindt snel werk en zorgt, in functie van hun beroepsbekwaamheden, voor een beroepsbevordering. Het eerste opleidingsjaar geeft vaak het risico op opgeven. Er worden specifieke maatregelen ingevoerd die vaak de sociale problemen belichten die aan de oorsprong liggen van het opgeven. Het project "Starterkit" maakt een gedifferentieerde begeleiding mogelijk van de tewerkgestelde leerlingen.

3.3. Strategische doelstelling 3 : Participatie van kinderen bevorderen in sociale, maatschappelijke, vrijetijds- en sportactiviteiten en het recht van kinderen om gehoord te worden stimuleren.

3.3.1. Operationele doelstelling 1: Actieve participatie van kinderen bevorderen

Iedereen heeft recht op maatschappelijke ontplooiing. Dit recht geldt ook voor kinderen. Kinderen zijn volwaardige burgers wiens standpunt gerespecteerd moeten worden. Zij moeten actief inspraak krijgen in alle thema's die hen aanbelangen.

Actie 93 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal een initiatief nemen om jongeren die opgroeien in stedelijke omgevingen aan te sporen meer deel te nemen aan maatschappelijke discussies en debat over thema's uit hun leefwereld.

Stedelijke jongeren, waaronder jongeren met een migrantenachtergrond, zijn een moeilijk te bereiken doelgroep, zeker wanneer ze opgroeien in stedelijke context. Met deze actie zal de staatssecretaris ervoor ijveren om de participatie van deze doelgroep te bevorderen. Stedelijke voorbeeldfiguren betekenen vaak veel voor jongeren die opgroeien in een stedelijke omgeving en kunnen helpen bij het bevorderen van dit participatieproces. Positieve rolmodellen kunnen namelijk een belangrijke rol spelen in bewustwordingscampagnes, om stereotypen te weerleggen, om vooroordelen van de maatschappij aan te kaarten...

Actie 94 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal nagaan hoe het kinderarmoedebestrijdingsplan in kindvriendelijke taal kan vertaald worden, zodat het leesbaar is voor de doelgroep van het plan. Ook aan een aantrekkelijke lay-out zal aandacht worden besteed.

Kinderen zijn de doelgroep van dit kinderarmoedebestrijdingsplan. Dit plan moet ook voor hen leesbaar, verstaanbaar en concreet zijn, zodat ze op de hoogte zijn van het beleid dat hen aanbelangt. Ook scholen en armoedeverenigingen moeten ermee aan de slag kunnen gaan.

Actie 95 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding wil kinderen de kans geven hun mening te geven over dit plan, en input te geven voor het kinderarmoedebeleid.

Via het mailadres jongereninspraak@mi-is.be kan er feedback gegeven worden over dit plan, en kunnen nieuwe ideeën worden aangereikt voor het kinderarmoedebeleid. De reacties zullen meegenomen worden tijdens de opvolging en evaluatie van dit plan.

Actie 96 : De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal de interfederale armoedebarmometer, die elk jaar de evolutie van de armoede in weergeeft, gebruiken om kinderen te sensibiliseren over armoede. Scholen en verenigingen zullen aangespoord worden om de pedagogische handleiding bij de armoedebarmometer te gebruiken om armoede beter bekend te maken.

Kennis over armoede vergroten en sensibiliseren over armoede door een gerichte communicatie is van groot belang. Scholen en verenigingen kunnen hierbij een belangrijke rol vervullen. Met de barometer en haar handleiding worden scholen en verenigingen een instrument geboden om samen met kinderen / jongeren aan de slag te gaan over het thema armoede. Armoede staat veel dichterbij de leefwereld van jongeren dan gedacht. Het is belangrijk dat jongeren weten dat armoede ook vandaag nog in België bestaat.

Actie 97 : VLAANDEREN :

De Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel zal werk maken van een betere communicatie tussen scholen en de ouders. Scholen zullen hiervoor bijzondere inspanningen doen naar de ouders.

Op basis van een 'actieplan diversiteit' zullen de ouderkoepels de ouderbetrokkenheid van kansarme ouders bij het schoolgebeuren trachten te verhogen.

Er zal een evaluatie plaatsvinden van de engagementsverklaring waarbij gekeken zal worden of al dan niet een goed instrument vormt om ouderbetrokkenheid te verhogen.

Voor kansarme ouders is de school vaak een 'andere wereld' en vice versa; de communicatie tussen de school en de ouder(s) loopt niet altijd vlot. Dit kan de indruk wekken dat deze ouders zich weinig betrokken voelen bij het onderwijs van hun kind. Een voldoende betrokkenheid van ouders bij het schoolleven is essentieel voor de leeransen van kinderen. Van ouders verwachten we dat ze geïnteresseerd zijn in wat hun kinderen meemaken op school, positief staan t.o.v. school en schoolwerk, voor een rustige omgeving zorgen waarin het kind huistaken kan maken, ervoor zorgen dat hun kinderen tijdig aanwezig zijn op school, ... Kansarme ouders zijn wat die aspecten betreft vaak minder bij de school betrokken. Wanneer de leeransen van een leerling precair zijn, maken dergelijke engagementen nochtans des te meer het verschil.

De school maakt duidelijk welke inspanningen en initiatieven zij neemt om de dialoog met ouders vlot te laten verlopen enerzijds, en ouders engageren zich tot betrokkenheid anderzijds. De wederzijdigheid, de wisselwerking tussen school en ouders, is in de engagementsverklaring een zeer belangrijk element.

De ouderkoepelverenigingen overleggen o.a. met het Vlaams netwerk tegen armoede en het Minderhedenforum op welke wijze zij deze engagementsverklaring kunnen communiceren naar de moeilijk bereikbare ouders.

Actie 98 : GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE, Leden van Verenigd College, bevoegd voor Bijstand aan personen :

De GGC financiert het actie-onderzoek "Meerderjarigheid, een te duchten overgang" (Budget 2011: € 110 000).

De actoren op het terrein die actief zijn in de (bijzondere) jeugdzorg stellen vast dat steeds meer jongeren bij hen komen aankloppen voor hulp. Heel wat van deze jongeren leven in grote armoede, zijn op de dool en zijn op zichzelf aangewezen. Te veel jongeren, wier traject reeds werd getekend door talrijke breuken, worden door de diensten die hen begeleiden aan hun lot overgelaten, op het ogenblik dat ze hun houvast verliezen. De GGC financiert een actieonderzoek, uitgevoerd door de diensten Abaka en SOS Jeunes Initiatives Jeunesse, dat gericht is op het invoeren van nieuwe innoverende en participatieve praktijken.

Actie 99 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal het decreet van 4 maart 1991 wijzigen door er een nieuwe titel VIIIbis aan toe te voegen, over het laten participeren van jongeren en gezinnen en het rekening houden met hun mening bij de beslissingen en maatregelen die hen aanbelangen en die worden genomen door zowel de erkende diensten als door de overheidsdiensten (SAJ, SPJ, IPPJ) voor jeugdhulpverlening.

Actie 100 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De minister-president zal een overleg- en participatieproces voor kinderen opstarten, in het kader van de voorbereiding, opvolging en evaluatie van het plan rond kinderrechten

Actie 101 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Leerplichtonderwijs zal een overzicht opmaken van de wetgeving rond het recht op participatie van leerlingen in beslissingen die hen aanbelangen. Op basis van dat overzicht zal die wetgeving eventueel worden gewijzigd om in overeenstemming te zijn met de voorschriften van het IVRK.

Actie 102 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal in het referentiekader voor ouderschapsondersteuning het aspect "participatie" integreren zodat vanaf heel jonge leeftijd de voorwaarden en elementen aanwezig zijn die de ontwikkeling van het kind stimuleren en zijn participatiemogelijkheden optimaliseren.

Actie 103 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal, met de steun van de 'Conseil de la Jeunesse' van de Franse Gemeenschap, de werking evalueren van de plaatselijke overlegstructuren met kinderen en jongeren en een kader voorstellen dat de werking van die structuren garandeert overal waar ze kunnen worden opgericht

Actie 104 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Kinderwelzijn, Onderzoek en Ambtenarenzaken zal de participatie van kinderen in de ATL (buitenschoolse opvang) aanmoedigen.

Actie 105 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP :

De "Conseil de la Jeunesse en Communauté germanophone" is gemandateerd door de Regering en door het decreet ter ondersteuning van het jeugdwerk van 6 december 2011.

Dit zijn bepaalde maatregelen die genomen zijn door de "Conseil de la Jeunesse":

- De gestructureerde dialoog: de gestructureerde dialoog met de jeugd is een belangrijk en integrerend gedeelte van de Europese jeugdstrategie en handelt als forum over de gemeenschappelijke bespiegeling over de prioriteiten, de invoering en de opvolging van de Europese samenwerking op het vlak van de jeugd. Dit houdt de raadpleging van jongeren en van jongerenorganisaties in van alle lidstaten.

Sinds begin 2013: gestructureerde dialoog over sociale insluiting.

- Werkgroep over jongerenorganisaties.
- Werkgroep over Europa.
- Werkgroep over politieke vorming.
- Werkgroep over de media.
- Werkgroep over de coördinatie van de vertegenwoordigers.

Bovenop deze thema's heeft de "Conseil de la Jeunesse en Communauté germanophone" begin 2013 een werkgroep "Achtsamkeit" opgericht, een preventiemaatregel tegen emotionele druk en de neiging tot geweld bij jongeren in de Duitstalige Gemeenschap. Deze werkgroep kadert in de opmerkingen gemaakt naar aanleiding van het strategisch plan voor de jeugd in het kader van actie 3: een opleiding organiseren over "La gestion des craintes des jeunes" en "La planification de l'avenir" voor de animatoren.

3.3.2. Operationele doelstelling 2: De deelname van kinderen in sociale, vrijetijds-, culturele, sport en maatschappelijke activiteiten mogelijk maken en bevorderen

Kansarme kinderen moeten bij het sociale leven betrokken worden. Zij moeten kunnen participeren aan sociale, vrijetijdsactiviteiten, aan cultuur, en aan sportactiviteiten.

Actie 106 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal er voor ijveren om de enveloppe kinderarmoedebestrijding binnen de middelen socio-culturele participatie die aan de OCMW's ter beschikking gesteld worden, te verhogen.

OCMW's hebben een belangrijke taak in het kader van armoedebestrijding en in het geven van kansen aan kinderen. Via een enveloppe van bijna 11 miljoen euro – waarvan 4,2 miljoen voor de bestrijding van kinderarmoede – krijgen kinderen via de OCMW's de kans om een tussenkomst te krijgen om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. Ze kunnen een terugbetaling krijgen van

een sportabonnement of een toegangsticket voor een museum, de aanschaf van een pc, enzovoort. Deze middelen dragen wezenlijk bij aan de strijd tegen kinderarmoede en verhoogt het welzijn van de kinderen.

Actie 107 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal goede praktijken van participatie van kinderen bundelen in een praktische gids voor de OCMW's.

Uit de evaluatie (2011) van de federale maatregelen ter bevordering van de sociale, culturele en sportieve participatie van OCMW-cliënten, met bijzondere aandacht voor de maatregel ter bestrijding van de kinderarmoede, bleek dat OCMW's vragende partij zijn voor een gedegen informatie- en ervaringsuitwisseling rond participatie van kinderen. Deze gids zal vertrekken vanuit de concrete vragen van de OCMW's en heeft de bedoeling om door uitwisseling van kennis en ervaringen potentiële knelpunten te helpen omzeilen. Een proces van wederzijds leren zal gestimuleerd worden om nieuwe inzichten te ontwikkelen en interessante partnerschappen te sluiten.

Actie 108 : VLAANDEREN :

De minister bevoegd voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand ondersteunt en subsidieert Sociaal Toeristische verenigingen via Toerisme Vlaanderen. Op deze manier kunnen gezinnen met jonge kinderen en zonder vakantie-ervaring bij deze organisaties terecht voor de juiste omkadering en ondersteuning.

Ook de socio-culturele participatie van kinderen in armoede verdient de nodige aandacht. Het is daarom belangrijk om ook in te zetten op vakantieparticipatie van kinderen in armoede. Toerisme Vlaanderen subsidieert en ondersteunt Sociaal Toeristische verenigingen volgens het decreet Toerisme voor Allen. Het aanbod is ruim en zeer divers (kinderkampen, gezinsvakanties,...). Ter ondersteuning van deze organisaties werd een "lerend netwerk voor aanbieders georganiseerde vakanties" opgericht. Gezinnen zonder vakantie-ervaring kunnen zo bij deze organisaties terecht voor de juiste omkadering en ondersteuning.

Actie 109 : VLAANDEREN :

De minister bevoegd voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand bouwt het aantal lokale reispunten van 'Rap op stap' verder uit om zo meer kinderen de kans te geven om op een volwaardige en zelf gekozen manier te kunnen participeren aan toerisme.

In 2011 ondertekende Horizont vzw en Toerisme Vlaanderen een samenwerkingsovereenkomst om de doelgroep van het Steunpunt Vakantieparticipatie te verbreden. Het doel van het project is de uitvoering van de beleidsdoelstelling "Alle Vlamingen moeten op een volwaardige en door hen gekozen manier kunnen participeren aan toerisme." (cfr. Beleidsnota toerisme, Vlaams actieplan armoede (9 juli 2010). De expertise van beide partners wordt samengevoegd in de uitvoering van het project: "Vakantiebemiddeling op maat zonder lidmaatschap, een nieuwe weg in het bereiken van

mensen in armoede.” Het is de wens van beide partners om het model ‘rap op stap’ in heel Vlaanderen ingang te doen vinden.

In 2011 werd het project ‘rap op stap in Vlaanderen’ ism vzw Horizont opgestart en werden hiervoor extra middelen ingezet. Dit project wil laagdrempelige begeleiding op maat en zonder lidmaatschap via lokale ‘reispunten’ uitbouwen. In de eerste helft van 2013 starten de eerste ‘rap op stap’ kantoren buiten Limburg in Ieper, Lokeren en Beerse.

Actie 110 : VLAANDEREN :

De Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur ondersteunt ‘Leesweb vzw’ om laaggeletterdheid weg te werken door kansarme gezinnen zonder voorleestradietie te bereiken en voorleessessies te organiseren op allerhande locaties.

Dit project probeert kansarme gezinnen zonder voorleestradietie te bereiken en probeert via voorleessessies in kinderdagverblijven, bibliotheken, kleuterscholen bij te dragen tot het wegwerken van laaggeletterdheid (o.a. bij jonge kansarme kinderen). Leesweb vzw doet dit via specifieke initiatieven zoals het voorleesproject De Boekenkaravaan, de workshop “Vertellen en Voorlezen” en verschillende leesgroepen. Laaggeletterdheid werpt in onze samenleving immers nog steeds heel wat drempels op. Vooral kansgroepen (personen en kinderen in armoede, etnisch-culturele minderheden) hebben met dit fenomeen te kampen. Via begeleiding van leesgroepen en voorleesprojecten draagt de organisatie bij tot de bevordering van het leesklimaat en de leescultuur van kansgroepen (o.a. jonge kansarme kinderen). Zij wil bijdragen tot het wegwerken van laaggeletterdheid (o.a. bij jonge kansarme kinderen).

Actie 111 : VLAANDEREN :

De Minister van Sport zal vanaf september 2013 lokale besturen en 50 sportclubs de kans bieden om in te stappen in het project ‘Multimove voor kinderen’, in navolging van 13 lokale besturen en 24 sportclubs die nu al actief zijn.

Het project Multimove biedt een gevarieerd bewegingsaanbod voor alle jonge kinderen. En dit om het belang van een brede motorische ontwikkeling voor jonge kinderen (3-8 jaar) te benadrukken. Uit recent onderzoek is immers gebleken dat kinderen in Vlaanderen te weinig bewegen en daardoor niet alleen vaak met overgewicht te kampen hebben, maar ook een motorische achterstand oplopen.

Het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw (ISB) verzorgt het projectluik m.b.t. productontwikkeling bij de lokale overheden, waarbij samenwerking tussen verschillende lokale diensten en organisaties cruciaal is en de sportdienst een trekkersrol opneemt. De Vlaamse Sportfederatie vzw verzorgt het projectluik m.b.t. productontwikkeling bij de sportfederaties en sportclubs als directe betrokkenen.

Action 112 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De cel "enfance" van de COCOF steunt actief de Brusselse coördinatie buitenschoolse opvang en moedigt de ontwikkeling aan van een coherent beleid ter zake op gewestelijk vlak. In 2013 zal een overeenkomst ondertekend worden tussen de ONE en de COCOF die de invoering zal bekrachtigen van een regionale coördinatie buitenschoolse opvang, die in het bijzonder de vertegenwoordigers van deze twee instellingen zal verenigen.

Via de buitenschoolse opvang van kinderen van 2,5 tot 12 jaar kunnen zij deelnemen aan sociale, culturele, sportieve en maatschappelijke activiteiten die het de ouders mogelijk maken om het beroepsleven en het gezinsleven te combineren.

Actie 113: BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister die verantwoordelijk is voor Cultuur en de COCOF voeren een prijzenbeleid dat aangepast is aan de laagste inkomens, via de vzw Artikel 27: in 2010 werden op die manier 38.200 plaatsen verdeeld. Deze actie wordt voortgezet.

De toegang tot cultuur, meer bepaald voor kwetsbare groepen en jongeren, wordt ondersteund door de minister die verantwoordelijk is voor cultuur in de COCOF.

De COCOF ondersteunt, in samenwerking met de Federatie Wallonië-Brussel, de ontwikkeling van een cultureel tarievenbeleid dat aangepast is aan de laagste inkomens, via de VZW 'Artikel 27'. De missie van deze vereniging bestaat erin de toegang tot cultuur te vergemakkelijken voor iedereen die in een situatie van sociale en / of economische kwetsbaarheid leeft (leefloon en aanverwante).

We mogen inderdaad niet vergeten dat in Brussel 270.000 personen onder de armoedegrens leven en bijgevolg toegang zouden moeten hebben tot het gecreëerde systeem.

Actie 114 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister die verantwoordelijk is voor Cultuur en de COCOF ontwikkelen sinds verscheidene jaren het project 'Cultuur heeft klasse'. Deze actie wordt voortgezet.

Cultuur speelt ook de rol van hefboom in de opvoeding tot burgerzin, en dat is de reden waarom meer dan 10 jaar geleden door de COCOF een uitgebreid programma werd opgezet: 'Cultuur heeft klasse'.

Dankzij dit programma is het mogelijk massaal cultuurprojecten van topkwaliteit op de scholen voor te stellen, dankzij een nauw partnership tussen het schoolmilieu en het verenigingsleven.

Sinds het programma gelanceerd werd zijn er zo'n 715 projecten opgestart, waarbij in totaal meer dan 48.800 leerlingen betrokken waren!

Alleen al voor het schooljaar 2011-2012 werden middelen vrijgemaakt voor een totaal bedrag van 378.400 €, waarmee 78 projecten konden worden ondersteund waar meer dan 4.400 leerlingen konden van genieten. In 2013 en 2014 wordt aan deze actie een jaarlijks budget van 440.000 euro toegekend.

Actie 115 : BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST :

De minister die verantwoordelijk is voor Cultuur bij de COCOF zal nog dit jaar een Cultuurplan voor Brussel voorstellen.

Aangezien de toegang tot het culturele leven voor iedereen behoort tot de basisrechten die gegarandeerd zijn door de Grondwet zal binnenkort een Cultuurplan voor Brussel, dat de bedoeling

heeft ten volle aan dit recht tegemoet te komen, aan het parlement worden voorgelegd. Concreet betekent dit dat het Cultuurplan erop gericht zal zijn alle hinderpalen die de volledige uitoefening van deze rechten, of ze nu materieel, financieel, cultureel of psychologisch zijn, uit de weg te ruimen.

Het gaat er ook om de nabijheid van het culturele aanbod te garanderen door cultuur naar de scholen te brengen, ten voordele van de jongeren, in de straat, in de homes en de sociale woningen, en alle rondtrekkende culturele initiatieven te promoten. En ten slotte moet ook de participatie van elke Brusselse burger aan het culturele leven aangemoedigd worden: door comités van gebruikers en de versterking van de rol van de Brusselse cultuurcentra, alsook door de erkenning van nieuwe opkomende cultuurvormen of amateurorganisaties.

Dit uitgebreide programma draait om één centrale doelstelling, die van de culturele wisselwerking, meer bepaald de systematische uitbouw van dynamische 'bruggen' tussen het beschikbare culturele aanbod en het volledige potentieel betrokken publiek in het Brusselse Gewest.

Actie 116 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De vicepresident en minister van Begroting, Financiën en Sport zal het beginsel van non-discriminatie inschrijven in het Charter voor ethisch verantwoord sporten, evenals de rechten van het kind op vrije tijd en op rust door en tijdens de beoefening van een sport.

Actie 117 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister-president zal elk jaar op 20 november een evenement organiseren: een echt volksfeest dat eraan herinnert dat kinderen rechten hebben en op een leuke manier over die rechten informeert.

Actie 118 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Cultuur, de Audiovisuele Sector, Gezondheid en Gelijke Kansen zal de maatregel die schoolgroepen en jeugdverenigingen gratis toegang tot musea biedt, evalueren en uitbreiden indien nodig.

Actie 119 : FEDERATIE BRUSSEL - WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal, in overleg met het Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse en in lijn met de beleidsmaatregelen voor sociale cohesie, toegankelijkheidsindicatoren uitwerken voor een plaatselijk jeugdbeleid en informatie over sociaal-culturele activiteiten voor jongeren.

Actie 120 : WALLONIE :

De vicepresident en minister van Begroting, Financiën, Werkgelegenheid, Vorming, Sport en Luchthavenbeleid zal de actie "Sport de rue" voortzetten; die actie vult een plan voor sociale cohesie aan en wil het aantal buitensportvoorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn, verhogen.

Actie 121 : WALLONIE :

De minister van Openbare Werken, Landbouw, Landelijke Aangelegenheden, Natuur, Bossen en Erfgoed zal de subsidie voor de opleiding om het "*brevet-cycliste*" (fietsbrevet) te halen optrekken om, via de vzw's, zoveel mogelijk leerlingen van het vijfde leerjaar te bereiken

Actie 122 : WALLONIE :

De minister van Openbare Werken, Landbouw, Landelijke Aangelegenheden, Natuur, Bossen en Erfgoed zal een actieplan lanceren voor verkeersopvoeding en sensibilisering voor verkeersveiligheid in scholen waar een dergelijke campagne nog niet werd gevoerd

Actie 123: WALLONIE :

De minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen zal ervoor zorgen dat het aanbod aan activiteiten en ontspanningsmogelijkheden voor ouders en kinderen in de zogenaamde "respijtdiensten", diensten die mantelzorgers een adempauze geven, groter en gevarieerder wordt.

ACTIE 124 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP :

De regering van de Duitstalige Gemeenschap steunt de gratis sportkampen voor jongeren in een moeilijke situatie.

Op basis van een diepgaande analyse uitgevoerd door de administratie Sport werd vastgesteld dat het nieuwe decreet "Sport" van 2009 haar vruchten afwerpt en dat de financiering en de kwalificatie van de sportmonitors een constante verbetering kent. Het aantal deelnemers gaat in stijgende lijn. Aangezien dit effect voor de organisatoren een positieve invloed heeft op hun financiën, is het idee ontstaan om kinderen en jongeren uit gezinnen met een laag inkomen gratis te laten deelnemen.

Daarom worden de organisatoren van sportkampen verzocht om nauw samen te werken met de OCMW's van hun respectieve gemeenten.

ACTI 125 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP :

De regering van de Duitstalige Gemeenschap heeft het decreet van 6 december 2011 ter ondersteuning van het jeugdwerk ingevoerd.

Dit decreet vormt de basis van een gestructureerde subsidie van het jeugdwerk in de Duitstalige Gemeenschap. Het heeft betrekking op jongeren tussen 4 en 30 jaar.

Dit decreet regelt dat volgende aspecten van het jeugdwerk:

- de ondersteuning van de jeugdorganisaties
- de ondersteuning van de informatiecentra voor jongeren
- de ondersteuning van het open jeugdwerk
- de ondersteuning van een Jeugdbureau van de Duitstalige Gemeenschap
- de ondersteuning van een Jeugdraad van de Duitstalige Gemeenschap
- Opleiding en voortgezette opleiding
- de Jeugdcommissie van de Duitstalige Gemeenschap

3.4. Strategische doelstelling 4 : Horizontale en verticale partnerschappen afsluiten tussen verschillende beleidsdomeinen en verschillende bestuursniveaus.

Kinderarmoede heeft een multi-dimensioneel karakter en kan enkel bestreden worden wanneer een multi-level governance wordt uitgebouwd. Dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan wil de coördinatie en communicatie tussen de verschillende beleidsterreinen en - niveaus bevorderen.

Actie 126 : FEDERAAL :

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal de OCMW's aanmoedigen om lokaal een overlegstructuur op te starten waar OCMW's, onder andere scholen, kinderdagverblijven en armoedeverenigingen elkaar ontmoeten over kinderen in armoede binnen hun gemeente om te onderzoeken welke oplossingen op maat geboden kunnen worden. Op deze manier kan kinderarmoede op een multidisciplinaire manier aangepakt worden.

OCMW's kunnen een preventieve en proactieve rol spelen om verborgen armoede op te sporen. Zij kunnen een centrale rol spelen om kinderarmoede te detecteren en te bestrijden. De taken van de overlegplatformen kunnen zich concentreren rond 3 assen: sensibilisering rond kinderarmoede, ondersteuning van leerkrachten en zorgverstrekkers, en het bieden van concrete hulpverlening. De OCMW's kunnen hier verband leggen met lokale regionale initiatieven.

Actie 127: FEDERAAL :

De Minister van sociale Zaken en Volksgezondheid zal toezien op de harmonisering met het nieuwe beleid dat beschreven is in de "gemeenschappelijke verklaring voor de realisatie van netwerken en zorgcircuits in de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren" goedgekeurd door de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid.

Er bestaat een rechtstreeks verband tussen armoede en geestelijke gezondheidsproblemen bij kinderen en jongeren. Talrijke risicofactoren worden in verband gebracht met een verhoogde prevalentie van geestelijke gezondheidsproblemen bij kinderen en jongeren, risico's die in verband moeten worden gebracht met het gezin en de gemeenschap.

De uitvoering van dit nieuwe beleid wordt voorzien in drie fases. In een eerste fase zal de nieuwe beleidsvisie worden ontwikkeld en die zal gebaseerd zijn op de invoering van een Gids met specifieke acties volgens de bevoegdheden die eigen zijn aan de Gemeenschappen en Gewesten en die verband houden met de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie. In een tweede fase zal deze Gids als basis dienen voor de uitwerking van een plan dat de beleidsvisie zal omzetten in concrete acties. In de derde fase, tot slot, zullen pilootprojecten worden georganiseerd op het terrein, op basis van de beleidsvisie en van het beleidsplan.

Het nieuwe beleid geeft de voorrang aan intersectorale samenwerking. Netwerken houdt de mobilisatie in van alle actoren, naast de gezondheidssector; de schoolomgeving, de sociale actie, ...

Actie 128 : VLAANDEREN :

De Minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding voert onderzoek naar de beeldvorming rond jong ouderschap bij kwetsbare jongeren en zal onderzoeken hoe deze resultaten mee kunnen opgenomen worden in het beleid rond media.

De Studio Kinderarmoede (brainstorm met internationale en nationale experts georganiseerd eind 2011) wees op het tienerouderschap als een bijkomende risicofactor voor armoede bij ouders en kinderen. De media kunnen hierbij ingezet worden om jongeren te sensibiliseren. Gezien er onvoldoende kennis is over hoe media momenteel met ouderschapscompetenties en jong ouderschap en de beeldvorming van kwetsbare jongeren omgaan, wordt er een onderzoek uitbesteed dat de kenmerken van de beeldvorming van tienerouders zal beschrijven, hoe kwetsbare jongeren deze beeldvorming ervaren en hoe de media en andere actoren hierin een sensibiliserende en empowerende rol kunnen opnemen.

Actie 129 : VLAANDEREN :

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zal, samen met de Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, de samenwerking tussen Kind & Gezin en het Departement Onderwijs en Vorming formaliseren in een structurele ambtelijke samenwerking.

De overgang van de opvang van baby's en peuters naar de kleuterschool is ingrijpend en de stap is des te groter voor kinderen uit kwetsbare gezinnen. Om de diverse uitdagingen die deze overgang betekent voor deze groepen te verzachten, onderzoeken Kind en Gezin en Departement Onderwijs en Vorming samen op welke vlakken een samenwerking daartoe kan bijdragen. Op basis van deze aanbevelingen wordt er werk gemaakt van een warme overgang tussen opvang en het kleuteronderwijs. Deze aanbevelingen hebben onder meer betrekking op: sociale functie van opvang en onderwijs, continuering in zorg, aandacht voor taalstimulering, competentieontwikkeling binnen de betrokken sectoren,...

Actie 130 : VLAANDEREN :

De Minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding zal jaarlijks inzetten op een ondersteuning van lokale initiatieven gericht op de aanpak van kinderarmoede. In 2013 wordt de evaluatie van de lopende projecten afgerond. De evaluatie vormt de basis voor de uittekening van een nieuwe projectoproep inzake de lokale bestrijding van kinderarmoede. Het budget voor deze projectoproep bedraagt jaarlijks 1 miljoen euro.

Door hun dichte band met de burgers en hun omvang kunnen lokale initiatieven een belangrijke rol spelen in de aanpak van kinderarmoede. Als Vlaamse overheid zijn wij hiervan overtuigd en zijn wij tevens van mening dat, teneinde de kinderarmoede daadwerkelijk terug te dringen, we op alle beleidsniveaus moeten inzetten op initiatieven gericht op de aanpak van kinderarmoede. Hierbij willen we lokale initiatieven de ruimte geven om hun eigen werking vorm te geven maar dit steeds vanuit een methodiek die inclusief, integraal en globaal is. Derhalve zullen een aantal randvoorwaarden gekoppeld worden aan de ondersteuning. Vanaf 2013 wordt onderzocht hoe een kader kan gecreëerd worden voor de structurele verankering van dit beleid.

Actie 131 : VLAANDEREN :

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin nodigt de lokale besturen uit om de Vlaamse beleidsdoelstellingen inzake Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een plaats te geven in de strategische meerjarenplanning 2014 - 2019 van het sociaal beleid zodat het lokale en het Vlaamse beleid elkaar aanvullen en versterken. Voor onder andere de volgende beleidsdoelstellingen wordt aandacht gevraagd: Inclusief en integraal beleid tot bestrijding van de (kinder-) armoede; Preventieve gezinsondersteuning en toegankelijke kinderopvang; Kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang, preventie en aanpak van problematische schuldenlast, de aanpak van de problematiek van dak- en thuisloosheid en de samenwerking in het welzijnswerk op de eerste lijn.

De Vlaamse regering kan beleidsprioriteiten bepalen waarbij ze de lokale besturen aanmoedigt of verplicht om binnen de geformuleerde beleidsdoelstellingen een eigen lokaal beleid te voeren. In hun strategische meerjarenplanning moeten de lokale besturen aangeven hoe ze op lokaal niveau invulling geven aan de Vlaamse beleidsprioriteiten. Gemeente en OCMW worden aangemoedigd maximaal op zoek te gaan naar efficiëntiewinsten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden worden gestimuleerd. Participatie is voor de totstandkoming van het lokaal beleid zeer belangrijk.

Actie 132 : GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE, VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE, FRANSTALIGE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE :

Bij het begin van de legislatuur sluiten de Brusselse Hoofdstedelijk Regering en de Colleges van de drie gemeenschapscommissies (Vlaamse Gemeenschapscommissie, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en Commission communautaire française) een protocol inzake het armoedebeleid, waarin zij zich ertoe verbinden actief te participeren aan een permanente interkabinettenwerkgroep.

Deze werkgroep was verantwoordelijk voor de gezamenlijke Beleidsnota Armoedebestrijding 2009 - 2014 en voor het Actieplan armoedebestrijding 2010. Daarna werd de werkgroep uitgebreid met vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap en de Communauté française en van de OCMW's. In deze samenstelling is de werkgroep verantwoordelijk voor de opmaak van het Actieplan armoedebestrijding 2012 (Jongeren en armoede), de Beleidsnota thuislozenzorg 2013 en voor het Actieplan 2014 (Vrouwen en armoede)

Het 'Brussels actieplan armoedebestrijding: Brussels armoederapport 2012. Jongeren in transitie... volwassenen in wording' bevat een overzicht van de lopende beleidsacties van alle leden van de permanente IKW inzake armoedebestrijding bij jongvolwassenen. Deze informatie werd ter beschikking gesteld aan de permanente IKW en verzameld in een inventaris. De inventaris geeft o.a. een gedetailleerd overzicht van het lopende beleid inzake armoedebestrijding bij Brusselse jongvolwassenen dat gevoerd wordt door het College van de GGC, het College van de VGC, en het College van de COCOF inclusief informatie over de financiële middelen die voor de uitvoering van de acties worden ingezet.

Actie 133 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De minister-president zal een interkabinettenwerkgroep oprichten die belast wordt met het analyseren van de conclusies van de studies rond kinderarmoede die werden uitgevoerd in het kader van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie en met het integreren van de aanbevelingen in verband met de rechten van het kind in het actieplan "Kinderrechten" via regelmatige evaluaties daarvan.

Actie 134 : WALLONIE :

De minister van de Plaatselijke Besturen en de minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen zullen het plan kinderrechten en het plan sociale cohesie op elkaar afstemmen.

Actie 135 : WALLONIE :

De minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen zal het IWEPS opdracht geven om gegevens in te zamelen zodat kan worden bepaald welk percentage kinderen in armoede leeft.

Actie 136 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE :

De minister van Jeugd en Jeugdbijstand zal instaan voor de verspreiding van het samenwerkingsprotocol tussen de OCMW's en de Adviseurs en Directeurs en zal gemeenschappelijke opleidingen voor beide sectoren organiseren per arrondissement.

Actie 137 : FEDERATIE BRUSSEL – WALLONIE; WALLONIE :

De minister-president zal jaarlijks een opleidingsmodule rond kinderrechten organiseren, bedoeld voor de leden van de permanente groep voor opvolging van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Actie 138: WALLONIE :

De minister van de Plaatselijke Besturen, de Stad en Toerisme en de minister van Gezondheid, Sociale Actie en Gelijke Kansen zullen in het kader van het Plan voor sociale cohesie de kinderrechten bevorderen via sensibilisering van de betrokken gemeenten en via de mogelijkheid om de plannen voor sociale cohesie aan te passen en aan te vullen met acties rond kinderrechten.

Actie 139 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP :

In het kader van de begeleiding van multi-probleemgezinnen steunt de regering van de Duitstalige Gemeenschap de invoering van een netwerk van gediversifieerde en gecoördineerde interventies. (Care and Case management)

Naar aanleiding van de verslagen die in 2007 en 2010 werden gepubliceerd door het Belgische Rode Kruis: "Exclu ?! La pauvreté des enfants et adolescents en Communauté Germanophone de Belgique" en "Familles multiproblématiques – familles à précarités multiples" en van de vaststelling dat vroegtijdige hulpverlening onontbeerlijk is, heeft de regering van de Duitstalige Gemeenschap een referentiekader vastgelegd voor de invoering van gecoördineerde steun via de ondersteuning van de bestaansmiddelen van multi-probleemgezinnen. Het doel was de vicieuze cirkel van de armoede te doorbreken en rekening te houden met alle niveaus van de familiale en maatschappelijke context. De Duitstalige Gemeenschap financiert de begeleiding van het project door professor H. Menneman, opleider en stichtend lid van de vereniging "Care and Case Management" in Duitsland. (Deutsche Gesellschaft für Care und Case Management)

Het concept van Care and Case Management in de Duitstalige Gemeenschap wordt uitgewerkt op basis van opleidingen en ervaringen van de diensten en organisaties die betrokken zijn bij het proces. De maatschappelijk werkers bepalen samen de gemeenschappelijke werk-, documentatie-, plannings- en begeleidingsmiddelen van het gezin en het evaluatiemiddel van de steun.

De directeurs van de diensten en organisaties hebben een netwerkconcept opgesteld en ondertekend dat de fundamentele standpunten inzake samenwerking bevat en de evolutie ervan in de tijd.

Dit concept bevindt zich in 2013 in een pilootfase via steun van de Duitstalige Gemeenschap voor de logistiek en de coördinatie van het netwerk. De regering zal de steun die nodig is voor de goede werking van dit netwerk voor begeleiding van de gezinnen opnieuw evalueren op het einde van de pilootperiode.

ACTIE 140 : DUITSTALIGE GEMEENSCHAP :

De regering van de Duitstalige Gemeenschap keurt elke regeerperiode een strategisch plan goed voor de interdisciplinaire jeugd en voert dit plan uit. Het strategisch plan is een maatregel waarin door het decreet ter ondersteuning van het jeugdwerk van 6 december 2011 voorzien wordt.

Het plan voor de jeugd registreert de leefruimten van jonge mensen op het niveau van de Duitstalige Gemeenschap en bepaalt de duidelijke doelstellingen die bijdragen tot een verbetering van de situatie van de jongeren.

De Regering betreft de ondersteunde jeugdvoorzieningen, de Jeugdraad van de Duitstalige Gemeenschap en jongeren bij het opstellen van het strategisch plan. De Regering legt het strategisch plan ter goedkeuring voor aan het Parlement. De uitwerking van het strategisch plan omvat vier stappen:

1. De analyse van de huidige levenssituatie van de jongeren in de Duitstalige Gemeenschap.
2. De noden erkennen voor de verbetering van de situatie van de jongeren en aangepaste maatregelen plannen.
3. De maatregelen uitvoeren.
4. Evaluatie.

De Regering heeft de nadruk gelegd op twee thema's voor het strategisch plan dat loopt van 2013 tot 2015: de planning van maatregelen voor de jeugd met talrijke problemen en de neiging tot geweld bij de jeugd.

4. MONITORING EN OPVOLGING

4.1. Het scorebord ; multi-dimensionaliteit van kinderarmoede opvolgen.

Om de multi-dimensionaliteit van kinderarmoede op te volgen, zal aan het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan een scorebord gekoppeld worden. Dit scorebord zal een set van indicatoren (waaronder de AROPE indicator) opnemen voor elk van de drie prioritaire actiedomeinen. Deze indicatoren handelen over inkomen, relatie met de arbeidsmarkt, onderwijs, huisvesting en woonomgeving, participatie, gezondheid, materiele deprivatie, risico-gedrag enz. Het gebruik van kindgerichte indicatoren zal hierbij nagestreefd worden.

Dit scorebord moet de analyse van de situatie met betrekking tot de kinderarmoede in België mogelijk maken en een jaarlijkse stand van zaken van de situatie geven. Bovendien zal het gebruik van een scorebord de transparantie van de strijd tegen de kinderarmoede verhogen. Het scorebord zal binnen de interfederale armoedebarmometer ontwikkeld worden.

4.2. De beleidsmonitor; concrete acties opvolgen.

Voor de opvolging van het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan zal de beleidsmonitor die ontwikkeld werd voor het federaal plan armoedebestrijding gebruikt worden. Deze beleidsmonitor zal de beleidsmaatregelen inventariseren en op een coherente, dynamische en geïntegreerde manier opvolgen.

De opvolging van het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan zal 2 maal per jaar gebeuren. De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding zal deze opvolging coördineren en hierover rapporteren aan de Interministeriële Conferentie Integratie in de Samenleving via de armoedewerkgroep. Deze werkgroep kan op basis van de resultaten van deze rapportering eventuele bijstellingen voorstellen. Elke bevoegde minister zal voor zijn/haar acties informatie over de opvolging bezorgen aan de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding.

5. REFERENTIES

Belgian Presidency of the European Union, in collaboration with UNICEF, Eurochild and the European Commission, 2010, Call for an EU Recommendation on child poverty and child well-being. A background paper to the EU presidency conference: child poverty and child well-being.

C(2013)778, 20.2.2013, Investing in children: breaking the cycle of disadvantages.

COM(2013) 83, 20.2.2013, Towards Social Investment for Growth and Cohesion – including implementing the European Social Fund 2014-2020.

De Boyser Katrien, Early childhood poverty in the EU: making a case for action. In Why Cares? Children's rights and child poverty., 2010.

EPSCO Council Conclusions, 4 October 2012, 14437/12, Preventing and tackling child poverty and social exclusion and promoting children's well-being.

EPSCO Council Conclusions, 17 juni 2011, Tackling child poverty and promoting child well-being.

Eurochild and EAPN, Towards children's well-being in Europe. Explainer on child poverty in the EU, 2013.

Federaal Plan Armoedebestrijding, 2012.

Fernandes, R., 2007, a child rights approach to child poverty, Eurochild.

Frazer Hugh, "Who Cares? Stappenplan voor een aanbeveling ter bestrijding van de kinderarmoede.", Verslag van de Conferentie van het Belgisch EU-Voorzitterschap, 2010.

Frazer Hugh, Marlier Eric, Current situation in relation to child poverty and child well-being : EU policy context, key challenges ahead and ways forward. independent report commissioned by the Cypriot Presidency of the Council of the European Union, 2012.

Nationaal hervormingsprogramma 2011,

Nationaal hervormingsprogramma 2012.

Social Protection Committee, SPC advisory report to the European Commission on tackling and preventing child poverty, promoting child well-being., 27 June 2012.

UNICEF België, “Wat denken we ervan. Jongeren geraakt door armoede spreken over hun leven.” 2010.

UNICEF, The state of the world’s children 2011 : adolescence – an age of opportunity. , 2011.

VN Verdrag inzake de Rechten van het Kind; New York, 20 november 1989

6. BIJLAGE

6.1. Federaal Plan Armoedebestrijding

6.2. Vlaams Actieprogramma kinderarmoede

6.3. Plan droit de l’Enfant van Wallonië en de Federatie Brussel-Wallonië

6.4. Brussels actieplan armoedebestrijding.

7. LIJST VAN AFKORTINGEN

ADeL : Allocation de Déménagement et Loyer (Verhuis- en huurtoelage)

ADIL : Allocation de déménagement – installation et intervention dans le loyer (Verhuis-, installatie- en huurtoelage)

AIS : Agence immobilière sociale (Sociaal Verhuurkantoor)

AMO : Service d’aide en milieu ouvert (Dienst voor hulpverlening in open milieu)

ATL : Accueil temps libre (Buitenschoolse opvang)

CAP : Certificat d’aptitude professionnelle (getuigschrift van beroepsbekwaamheid)

CCMCJ : Commission consultative des maisons et centres de jeunes (Adviescommissie voor Jeugdhuizen en –centra)

CCOJ : Commission consultative des organisations de jeunesse (Adviescommissie voor Jeugdorganisaties)

CG : Communauté germanophone (Duitstalige Gemeenschap)

CIDE : Convention internationale des droits de l'enfant (IVRK : Internationaal Verdrag voor de rechten van het kind)

CJ : Conseil de la Jeunesse (Jeugdraad)

CJCF : Conseil de la jeunesse de la Communauté française (Jeugdraad van de Franse Gemeenschap)

COCOF : Commission communautaire française (Franse Gemeenschapscommissie)

COCOM : Commission communautaire commune (Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie)

CPAS : Centre public d'action sociale (OCMW: Openbaar centrum voor Maatschappelijk Welzijn)

CRACS : Centre régional d'appui à la cohésion sociale (Gewestelijk Ondersteuningscentrum voor sociale cohesie)

DAVO : Dienst voor Alimentatievorderingen

DG : Duitstalige Gemeenschap

DKF : Dienst für Kind und Familie (≈Kind & Gezin, ≈Office de la naissance et de l'enfance)

FIM : Impulsfonds voor het Migrantenbeleid

GGC : Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

GOK : Gelijke Onderwijs Kansen

IKG : Inkomensgerelateerd

IPPJ : Institutions publiques de protection de la jeunesse (Overheidsinstellingen voor Jeugdbescherming)

IVRK : Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

IWEPS : Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique (Waals Instituut voor evaluatie, toekomstverwachting en statistiek)

OCMW : Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn

OEJAJ : Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse (Observatorium voor het kind, voor de jeugd en voor de jeugdzorg)

OJ : Organisation de Jeunesse (jeugdvereniging)

ONE : Office de la naissance et de l'enfance (≈Kind en Gezin, ≈Dienst für Kind und Familie)

PCS : Plan de cohésion social (Plan voor maatschappelijke cohesie)

Plan HP : Plan habitat permanent (Plan Permanent Wonen)

PMS : Centre psycho-médico-social (≈Centrum voor leerlingenbegeleiding)

PSP : Projets santé-parentalité (Projecten Gezondheid-Ouderschap)

SAJ : Service d'aide à la jeunesse (Dienst voor Jeugdzorg)

SECAL : Service des créances alimentaires (DAVO : Dienst voor Alimentatievorderingen)

SPJ : Service de protection judiciaire (Dienst voor gerechtelijke bescherming)